Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: xalksuzi@uzpak.uz ● 2003 йил 4 октябрь, №204 (3316) Шанба

Ампутант – ногиронлар ўртасида футбол бўйича VI жаҳон чемпионати қатнашчилари ва меҳмонларига

Қадрли дўстлар!

Барчангизни — меҳмондўст Ўзбекистон диёрида илк маротаба ўтказилаётган чемпионат қатнашчилари, ташкилотчилари ва меҳмонларини қутлаш менга катта мамнуният бахш этади.

Шуни алоҳида қайд этиб ўтишни истардимки, ўзбек халқи ўзининг асрлар мобайнида қарор топган ва мустақиллик йилларида ривожланган меҳр-шафқат ва бағрикенглик анъаналари билан шуҳрат қозонган.

Биз спортни ривожлантиришга, спортчиларимизнинг мусобақаларда иштирок этишига алоҳида эътибор бериб, халқаро чемпионатларни ташкил этар эканмиз, сизларнинг бугунги чемпионатингиз, умуман, спорт, мусобақа майдонларидаги беллашувлар руҳи тинчликни ҳамда инсонлар ўртасидаги ўзаро ҳурматни мустаҳкамлашини яхши биламиз.

Бизнинг мамлакатимиз бундай мусобақалар ташкил қилишга ҳамиша эътибор берган ва катта эътибор бериб келмоқда ҳамда икки маротаба олтин ва кумуш медалларни қўлга киритган ўз футболчиларининг ютуқлари билан фахрланади.

Давлатимиз ҳақли равишда эзгулик ва меҳр-шафқат ғалаба қозонадиган шундай мусобақалар ўтказиладиган марказларнинг бирига айланиб бораётганлигини кўриш қувонарлидир.

Азиз мусобақа қатнашчилари!

Сизлар барча қийинчиликларга, синов ва машаққатларга қарамай, ҳаётий куч, ғалаба иштиёқи, келажакка ишонч каби — ҳурмат ва таҳсинга лойиқ фазилатларни сақлаб қолдингиз. Сизлар чинакам мардлик ва матонат намунасидирсизлар.

Сизларга — турнир қатнашчиларига спортда муваффақиятлар ва омонлик тилайман. Қадимий ва меҳмондўст Ўзбекистон заминида ўтказган кунларингиз қалбингизда ғоят самимий ва унутилмас таассуротлар қолдиришига астойдил ишонаман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ БОШЛАНДИ

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ).

Мамлакатимизда кўплаб спорт турлари бўйича нуфузли мусобақаларни ўтказиш анъанага айланган. Яқинда Тошкентда теннис бўйича Осиё чемпионати зўр муваффақият билан ташкил этилган эди. Шу кунларда пойтахтимиз яна бир нуфузли мусобақа — ампутант — ногиронлар ўртасида футбол бўйича VI жаҳон чемпионатига мезбонлик қилмоқда.

Тошкентдаги "Жар" спорт-соғломлаштириш мажмуи стадионида мазкур чемпионатнинг тантанали очилиш маросими бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ампутант — ногиронлар ўртасида футбол бўйича VI жаҳон чемпионати қатнашчилари ва меҳмонларига табригини Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси К.Юсупов ўқиб эшиттирди.

— Гўзал ва бетакрор юртингизда ҳар қандай спорт тадбирлари юқори савияда ташкил этилишини биламан, — деди Ногиронлар халқаро футбол федерацияси президенти Томас Фёллер. — Дунёнинг энг кучли терма жамоалари иштирокида ўтказилаётган мазкур жаҳон чемпионати ҳам иштирокчилар хотирасида узоқ йиллар сақланиб қолади.

Шундай қилиб, ампутант — ногиронлар ўртасида дунёдаги энг номдор — Бразилия, Россия, Украина ва Ўзбекистон терма жамоалари иштирокида жаҳон чемпионати бошланди.

Биринчи турда Ўзбекистон терма жамоаси украиналик футболчиларга қарши майдонга тушди. Кескин ва муросасиз кечган баҳс 3:1 ҳисобида футболчиларимиз фойдасига ҳал бўлди. Ўтган галги жаҳон чемпионатида «Энг яхши тўпурар» совринини қўлга киритган ҳамюртимиз А.Шукуров меҳмонлар дарвозасини икки бор аниқ нишонга олган бўлса, А.Абдураҳмонов учинчи голни киритди. Украиналикларнинг жавоб тўпи Д.Шафалюк ҳисобига ёзилди.

Бразилия ҳамда Россия терма жамолари ўртасидаги учрашувда Клаудио ва Элизео йўллаган голлар бразилияликларга ғалаба келтирди — 2:0.

Мусобақалар давом этмоқда.

Илғор теримчи Дилрабо Содиқова.

Хирмонингизга барака!

Янгийўл туманидаги Мирзо Улуғбек номли ширкат хўжалиги пахтакорлари бу йил 500 гектардан зиёд майдонда мўлжалдагидан кўп ҳосил етиштирдилар. Лекин улар йиғим-теримга тушишга шошилмадилар. Ғўза ўсиши кечикканлигини ҳисобга олиб, аввал махсус дефолиантлар ёрдамида дефолиация қилдилар. Шундан кейин пахтанинг 80-85 фоизи очилгач, уни йиғиштириб олишга оммавий равишда киришдилар.

(Давоми 2-бетда).

Хўжаликлар зафари

Нуробод туманидаги «Ўзбекистон» ва «Қоракўлчи» ширкат хўжаликларининг деҳқонлари пахта тайёрлаш бўйича давлат буюртмаларини бажаришди. Ҳар икки жамоада ҳосилдорлик 24 центнерни ташкил этди. Пахтакорлар яна 100 тоннадан пахта тайёрлаш, ҳосилдорликни эса 34 центнерга етказиш мақсадида йиғим-терим ишларини жадал давом эттирмоқдалар.

А.САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КУЗГИ МАВСУМ ИШЛАРИ КЕЧИКМАСИН

ЖИЗЗАХ (ЎзА мухбири Тошқул БЕКНАЗАРОВ).
Вилоят ҳокимлигида пахта ҳосилини нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш ва кузги дон экиш ишларининг аҳволига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Бу йил 95 минг 259 гектар майдонда ғўза парваришлаган жиззахлик пахтакорлар давлатга 230 минг тонна пахта сотишга аҳд қилган.

Кўкламнинг ноқулай келиши туфайли ғўза ривожи кечиккан бўлса-да, далаларда мўлжалдаги ҳосил тўпланган, дейилди йиғилишда. Айни пайтда ҳосилнинг чўғи ҳам, амалга оширилаётган ишлар ҳам ўтган йилга нисбатан бирмунча яхши.

Пешона тери эвазига етиштирилган ҳосилни нест-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш, теримни уюшқоқлик билан ўтказиш лозим. Айниқса, ғўза ривожи орқада бўлган Зомин, Зарбдор, Жиззах ва Арнасой туманларида ишни жадаллаштириш зарур.

Йиғилишда кузги дон экишни 1 ноябргача тугаллаш, униб чиққан майсаларни парваришлаш ва қишлоқ хўжалигига оид бошқа масалалар ҳам муҳокама этилди.

Йиғилишда Жиззах вилояти ҳокими У.Яманқулов қатнашди.

ИККИ ТОМОНЛАМА ҲАЙРАТ

Куни кеча мамлакатимизда иш бошлаган "Биеннале–2003" Тошкент II халқаро кўргазмаси давом этаяпти. Республика Бадиий академиясининг кўргазмалар зали юртдошларимиз билан гавжум. Улар жаҳон мўйқалам усталарининг энг замонавий асарларидан баҳраманд бўлишмоқда.

– Рассомликни мен бўёқ, мўйқалам билан асар яратиш деб тушунардим,–дейди биз билан суҳбатда пойтахтимиздаги 218-мактаб ўқитувчиси Мавжуда Ўринова. – Кўргазмадаги асарлар билан танишиб, бу соҳадан анча бехабарлигимни англадим. Мана бу мисрлик рассом Аҳмад Сулаймон Асад асарига эътибор беринг. Оддий китоблар, ойналар, компьютер жиҳозлари ёрдамида "Маданият" деб номланган асар яратилган. Сир эмас, миллатлар ўртасида маданиятнинг тарқалишида замонавий технология китобнинг ўриндошига айланган. Замонавий компьютерлар эса бир лаҳзанинг ўзида турли халқлар маданиятини бир-бирига боғлайдиган кўприк бўлиб хизмат қилаётганини асардан билишингиз мумкин. Оддий буюмлардан чуқур мазмунга эга санъат асари яратилса, ҳайратланмай бўладими?!

–Санъатлар ичида тасвирий санъатчалик чегара билмайдиган восита бўлмаса керак,–дейди Собир Раҳимов тумани, «Лангар» кўчасида яшовчи Маҳмуд Эшонқулов. – Рассомликдан унча-мунча хабарим бор, суратлар чизиб тураман. Бу ерда томошабинларни янада завқлантираётган ҳолат рассомлар ижодий фаолиятининг тасмаларга муҳрланиб, намойиш қилинаётганидир. Мана, тўртта кичик залда рассомларнинг иш фаолияти, турли халқларнинг маданияти, ижод машаққатларидан ҳикоя қилувчи лавҳалар, фильмлар намойиш этилмоқда. Улар кўргазмага қўйилган асарлар моҳиятини янада чуқур тушунишда яхши бир восита бўлганлиги кўриниб турибди.

(Давоми 2-бетда).

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг
ҚАРОРИ

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 2004 йил 1 июлдан эътиборан амалга киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси
Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 29 август.

8

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари 2003 йил

Қирқиш чизиғи

"IV. САЙЛОВ КАМПАНИЯСИ БОШЛАНГАНЛИГИНИ ЭЪЛОН ҚИЛИШ. ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ВИЛОЯТ, ТУМАН, ШАҲАР КЕНГАШЛАРИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИШ ВА УЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ";

14) **19-модда** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"19-модда. Сайлов кампанияси бошланганлигини эълон қилиш

Халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар Кенгашларига сайлов юзасидан сайлов кампанияси бошланганлиги депутатларнинг ваколат муддати тугашидан камида уч ой олдин Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси томонидан оммавий ахборот воситаларида эълон қилинади";

15) **20-модданинг:**

биринчи қисмидаги "халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашлари" деган сўзлар чиқариб ташлансин;

учинчи қисмидаги "сайлов тайинланган кундан" деган сўзлар "сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилинган кундан" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

16) **21-модда:**

биринчи қисмининг:

биринчи хатбошисидаги "сайлов тайинланганидан кейин йигирма кун ичида" деган сўзлар "сайловга камида етмиш кун қолганида" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи хатбошисидаги "сайлов тайинланган кундан" деган сўзлар "сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилинган кундан" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги "Мазкур ҳужжатлар" деган сўзлар "Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳужжатлар" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

17) **22-модда** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"22-модда. Депутатликка сиёсий партиялар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан номзодлар кўрсатиш

Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларининг депутатлигига номзодлар кўрсатиш сайловга олтмиш беш кун қолганида бошланади ва сайловга қирқ беш кун қолганида тугалланади.

Халқ депутатлари вилоят Кенгашлари депутатлигига номзодлар сиёсий партияларнинг вилоят органлари томонидан кўрсатилади.

Халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлигига номзодлар сиёсий партияларнинг тегишли туман, шаҳар органлари томонидан ҳамда фуқаролар йиғинларида (вакиллари йиғилишларида) кўрсатилади.

Сиёсий партиялар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тегишли ҳудудда жойлашган ҳар бир сайлов округидан биттадан депутатликка номзод кўрсатишга ваколатлидир. Агар тегишли халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов ўтказувчи сайлов округи ҳудудида фуқароларнинг икки ва ундан ортиқ ўзини ўзи бошқариш органи жойлашган бўлса, депутатликка номзод фуқаролар вакилларининг йиғилишларида кўрсатилади. Йиғилишда иштирок этадиган вакиллар нормасини тегишли туман, шаҳар сайлов комиссияси белгилайди.

Депутатликка, қоида тариқасида, тегишли вилоят, туман ёки шаҳар ҳудудида ишловчи ёки яшовчи фуқаролар номзод этиб кўрсатилади. Бир шахс тегишли халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар Кенгашига сайлов ўтказувчи фақат битта сайлов округидан депутатликка номзод этиб кўрсатилиши мумкин. Депутатликка номзодлар танлаш тартибини сиёсий партияларнинг ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ўзлари белгилайдилар.

4

Буклаш чизиғи

Сиёсий партиялар фақат ўз партияси аъзоларини ёки партиясизларни депутатликка номзод этиб кўрсатишга ваколатлидир, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари эса шахсларни у ёки бу партияга мансублигидан қатъи назар, депутатликка номзод этиб кўрсатишга ҳақлидир. Депутатликка номзодлар кўрсатилганлиги тўғрисида баённома тузилади";

18) **22[1]-модданинг:**

русча матни биринчи қисмидаги "соответствующего округа" деган сўзлар "соответствующего избирательного округа" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисми биринчи хатбошисидаги "вакили" деган сўз "ваколатли вакили" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

русча матни иккинчи қисмининг тўртинчи хатбошисидаги "год" деган сўз "дата" деган сўз билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмидаги "ваколатли вакилга" деган сўзлар "унинг ваколатли вакилига" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи қисми қуйидаги мазмундаги **жумла** билан тўлдирилсин: "Бу санага қадар тўпланган имзолар ҳисобга олинмайди";

ўн иккинчи қисмидаги "икки кунлик муддат" деган сўзлар "уч кунлик муддат" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

19) **22[2]-модданинг:**

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Сиёсий партия тегишли органининг, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг раҳбари, сайловчилар ташаббускор гуруҳининг ваколатли вакили депутатликка номзодларни рўйхатга олишни илтимос қилиб тегишли вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссиясига ариза билан мурожаат этади. Аризага қуйидагилар илова қилинади:

сиёсий партия тегишли органининг, фуқаролар йиғинининг (вакиллари йиғилишининг), сайловчилар ташаббускор гуруҳи йиғилишининг депутатликка номзодлар кўрсатиш тўғрисидаги қарори;

сиёсий партия тегишли органи мажлисининг, фуқаролар йиғини (вакиллари йиғилиши), сайловчилар ташаббускор гуруҳи йиғилишининг депутатликка номзодлар кўрсатиш тўғрисидаги баённомаси, унда депутатликка номзоднинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, касби, лавозими (машғулотининг тури), иш ва яшаш жойи, партияга мансублиги, шунингдек, сайлов округининг номи ва тартиб рақами кўрсатилади;

депутатликка номзоднинг ўз номзоди тегишли сайлов округидан овозга қўйилишига рози эканлиги тўғрисидаги аризаси;

ушбу Қонун 23-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатиб ўтилган шахсларнинг, башарти улар депутат этиб сайлангудек бўлсалар, эгаллаб турган лавозимларидан бўшаш тўғрисидаги аризалари";

тўртинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссияси рўйхатга олиш учун тақдим этилган ҳужжатларда аниқланган номувофиқликлар ва ушбу Қонун талабларидан четга чиқиш ҳоллари тўғрисида тегишли сиёсий партияларнинг, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг раҳбарларига ва сайловчилар ташаббускор гуруҳларининг ваколатли вакилларига белгиланган тартибда маълум қилади";

5

Хирмонингизга барака!

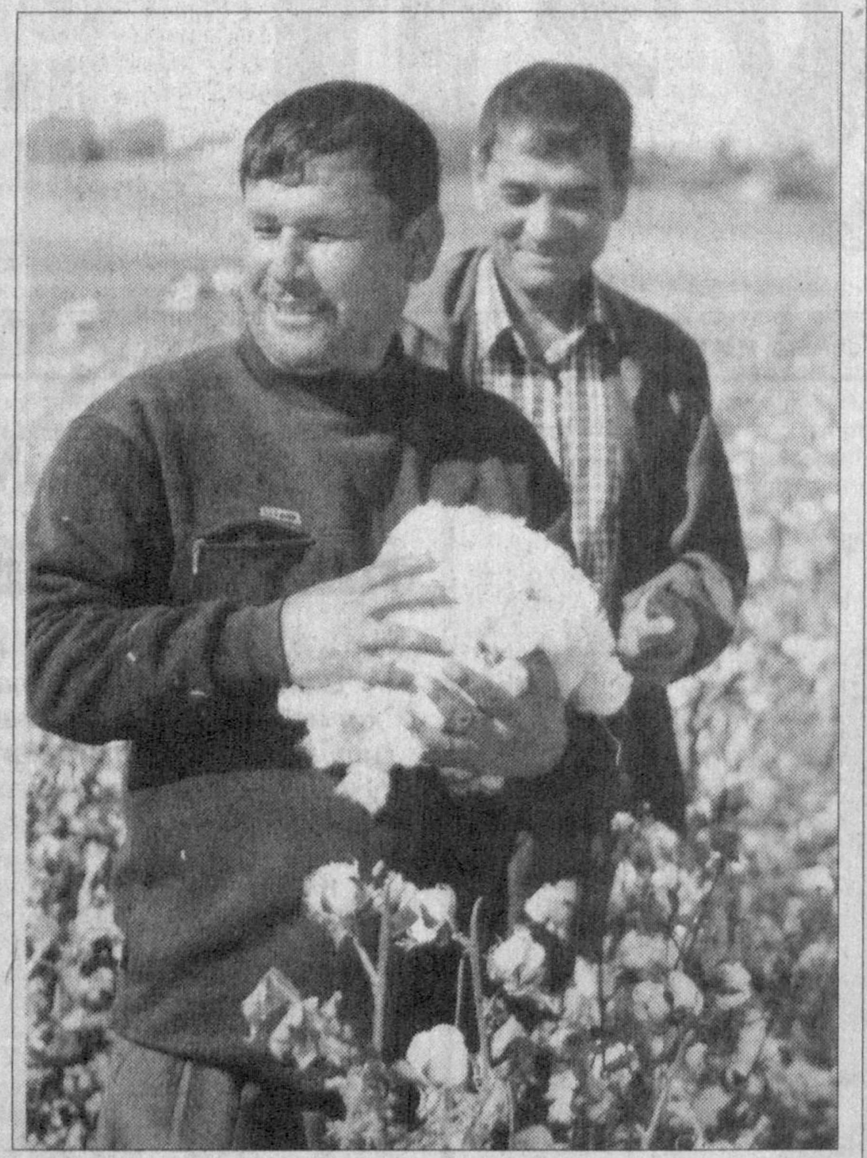

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бунинг самараси бугун кўзга яққол ташланмоқда. Хусусан, бош пудратчи Мирзатулла Содиқов бошлиқ жамоада ҳар куни йиллик режага нисбатан 9-10 фоиз миқдорида «оқ олтин» топширилмоқда. Ўнлаб теримчилар эса кунига 100-120 килограммдан пахта термоқдалар.

— Теримчилар ва йиғимтеримда банд бўлган бошқа кишилар учун етарли шарт-шароит яратиб берилгани туфайли иш унуми тобора ошмоқда, — дейди ширкат хўжалиги касаба уюшмаси қўмитаси раиси Одил Бойматов. — Бунинг устига, ҳар беш кун ичида теримчилар билан ҳисоб-китоб қилинаяпти. Бу ҳам ўз навбатида уларни янада кўпроқ пахта теришга ундамоқда.

Хирмонингизга барака, янгийўллик пахтакорлар!

Ў.ИКРОМОВ.

СУРАТЛАРДА: ширкат аъзоси Раҳим Кўчқоралиев пахтани қабул қилиб оляпти; бош пудратчи Мирзатулла Содиқов ва ширкат хўжалиги касаба уюшмаси қўмитаси раиси Одил Бойматов ҳосил чўғидан хурсанд.

Рашид ГАЛИЕВ олган суратлар.

ИККИ ТОМОНЛАМА ҲАЙРАТ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Юртимизда меҳмон бўлиб турган кўргазма ижодкорлари республика амалий санъат музейи ва Маданият карвонсаройида бўлиб, мамлакатимиз ҳаёти билан танишдилар. Куннинг иккинчи ярмида Бадиий академиянинг кўргазмалар залида тўпланишиб, ўзаро фикр алмашдилар, журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб бердилар.

— Юртингиз ҳақида эшитгандим, аммо бўлмагандим, — дейди кореялик рассом Хин Хан. — Бунчалик тараққий этган давлат деб ўйламагандим ҳам. Мамлакатингиздаги замонавий биноларни, санъат масканларини кўриб, қадимий ва бой маданиятингиз билан танишиб, тўғриси, ҳайратландим. Энг асосийси, мен янги асарларимга мавзулар топдим: улар ўзбеклар, Ўзбекистон.

Кўргазма давом этмоқда.

Ўз мухбиримиз.

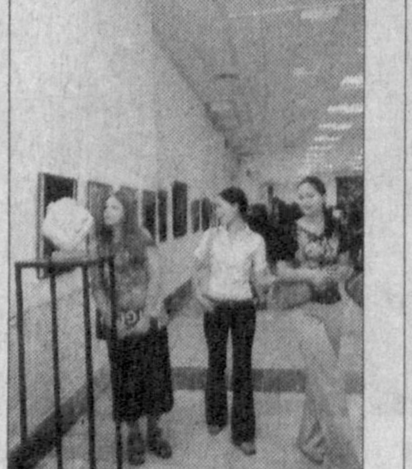

Газетада босилмади, аммо...

Ўқитувчилар талаби қондирилди

Таҳририятга Қорақалпоғистон Республикаси Беруний туманидаги 27- ўрта мактаб ўқитувчиси Х.Санаев ва бошқалардан ойлик маошлари, пенсия ва ҳатто болалар нафақаси ҳам ўз вақтида берилмаётганлиги, бунинг устига, маошнинг маълум қисми газ, сув ва электрдан фойдаланди, деб мажбурий равишда тегишли ҳисобга ўтказиб юборилаётганлиги хусусида мактуб келганди.

Мазкур хат юзасидан куни кеча Қорақалпоғистон Республикаси прокурорининг ўринбосари, адлия маслаҳатчиси С.ИМАТОВ имзоси билан расмий жавоб олдик. Унда таъкидланишича, ҳақиқатан ҳам, 27-мактабда иш ҳақи, нафақалар берилиши Беруний туман АТ «Ғаллабанк» томонидан кечиктирилиб, вақтида нақд пул билан таъминланмаган. Шунингдек, мактабда Ўзбекистон Республикаси Президентининг уй-жой-коммунал хизматлар ҳақини тўлаш бўйича бериладиган имтиёзлар ўрнига компенсация пул тўловларини жорий этиш тўғрисидаги Фармони талаблари бузилаётганлиги ҳолатлари ҳам аниқланган.

Бундай қонунбузилишлари юзасидан Беруний туман «Ғаллабанк» бошқарувчиси Х.Бекчанов ва бош ҳисобчи М.Бектемиров ҳамда Беруний туман халқ таълими бўлимига қарашли 27- мактаб бош ҳисобчиси З.Бердалиеваларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарликка оид иш қўзғатилган.

Солиқ тизимида нима гап?

Кейинги пайтларда вилоятимиз йўлларида аҳолига якка тартибда хизмат кўрсатаётган хусусий транспорт воситалари пешонасида махсус белгилар пайдо бўлди. Инспекциянинг коди, рўйхатдан ўтказилган гувоҳнома рақами акс этган бундай белгилар солиқларни вақтида тўлаётган ҳайдовчиларгагина тақдим этилади. Акс ҳолда, улар солиқ идоралари рўйхатидан ўтмаган, қоидабузар ҳисобланадилар.

НАҚД ПУЛ ТУШУМИГА ТУШОВ

бўлаётганлар кимлар ўзи?

Нақд пул тушумини янада кўпайтириш, йўловчи ташувчи хусусий транспорт воситалари ҳаракатини тартибга солиш мақсадида йўлга қўйилган мазкур янгилик қисқа фурсатдаёқ ўзини оқлаб, ихтиёрий равишда рўйхатдан ўтувчи тадбиркорлар сони ортди.

Дарвоқе, Вазирлар Маҳкамасининг «Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори талаблари солиқ идоралари зиммасига янада катта вазифалар юклади, десак муболаға бўлмас. Вилоят давлат солиқ бошқармаси ва унинг ҳудудий инспекциялари томонидан ушбу қарор талаблари тўлақонли бажарилишини таъминлаш чоралари кўрилаётир. Ўтказилаётган текширишлар, мониторинг ва хронометражлар натижасида нақд пул тушумини яширишга оид ҳуқуқбузарликларга чек қўйилиб, уларнинг олдини олиш ва бартараф этиш чора-тадбирлари кўрилмоқда.

Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида қарор ижроси юзасидан 403 та савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчасида қисқа муддатли текшириш ўтказганимизда, 235 ҳолатда 1310.8 миллион сўм нақд пулни назорат-касса машинасига кирим қилмаслик, 174 ҳолатда 901.8 миллион сўм нақд пулни банкка топширмаслик, 10 ҳолатда товарларни улгуржи сотиш қоидаларини бузиш каби қоидабузарликларга йўл қўйилганлиги фош бўлди. Шу асосда айбдорларга нисбатан 546,5 миллион сўмлик молиявий, 8,1 миллион сўмлик маъмурий жарималар қўлланилиб, бюджетга ундирилди. 20 та текшириш ҳужжатлари асосида жиноят иши қўзғатилди.

Хўш, нақд пул тушумига тушов бўлаётганлар кимлар?

Янгиқўрғон туманидаги «Дикая роза» хусусий корхонаси раҳбари Адҳам Каримов «Пахтабанк»нинг Наманган шаҳар бўлимида ҳисоб рақами очиб фаолият бошлаганда, молиявий муассаса қонун-қоидалари билан батафсил танишиб, шартнома имзолаган. Амалда эса ишни банкни четлаган ҳолда олиб борган. У 2003 йил 16 апрелдан ҳисоб рақамини Миллий банкнинг Тўрақўрғон тумани бўлимига кўчиради. Бироқ бу ҳақда Янгиқўрғон тумани давлат солиқ инспекциясига хабар қилмайди. Аҳоли эҳтиёжи учун зарур маҳсулотларни сотишдан тушган 280 миллион сўм нақд пулни банк муассасасига топширмасдан, бошқа мақсадларга сарфлаб юборади. Яхшиямки, «Дикая роза»нинг қинғир ишларини солиқчилар билиб қолишади. Бўлмаса, Адҳамнинг қонунбузарлиги янада авж олиши тайин эди. Бундай ҳолат ягона эмас экан. Янгиқўрғон туманидаги «Кассандра», Наманган шаҳридаги «Жамшидбек сервис» хусусий фирмасидагилар ҳам нақд пулни банкка эмас, ҳамёнга уришни одат қилишгани фош этилди...

Таҳлиллар натижасида айрим хусусий фирмалар ўз фаолиятлари ҳақида солиқ идораларига ҳисобот топшираётиб, пул миқдорини камайтириб кўрсатаётганликлари кўзга ташланмоқда. Масалан, «Яккатут-аср» (раҳбари Иброҳим Мадраҳимов) хусусий фирмаси 2002 йил якуни бўйича 34,2 миллион сўм маҳсулот сотганлиги юзасидан ҳисобот тақдим этган. Ҳақиқатда эса, унинг банкдаги ҳисоб рақами орқали 203,3 миллион сўм пул маблағи айланган. «Бекзод-2001» (раҳбари Шарифжон Юнусов) хусусий фирмаси эса ҳисоботда 26,2 миллион сўмни кўрсатиб, амалда 158,1 миллион сўмни айлантирган. Худди шундай ҳолатларни «Азамат-достон» (Баҳром Усмонов), «Супермаркет-мўъжиза АСХ» (Зоҳиджон Азимов) хусусий фирмалари мисолида ҳам кўриш мумкин. Мингбулоқ туманидаги «ЗЗКа» хусусий фирмаси Зокиржон Каримов номига расмийлаштирилган бўлсада, унинг фаолиятини амалда Одилжон Ёқуббоев ва Улуғбек Ҳамроевлар бошқаришган. Янаям ажабланарлиси, фирма ўз фаолияти тўғрисида ДСИга умуман ҳисобот тақдим қилмасдан, 220,3 миллион сўмлик айланмалар қилган.

Қонуний тўловлардан қочиб, иқтисодий тараққиёт йўлига ғов бўлаётганлардан яна бир тоифаси пана-пастқам жойларда иш олиб бораётган яширин цех эгаларидир. Улар ўз фаолиятларини қанчалик сир тутишмасин, барибир узоққа боролмайдилар. Шу йўналишда аниқланган қоидабузарликлар бундай кимсаларнинг ҳақиқий башарасини фош этади-қўяди. Биргина мисол. Наманган туманидаги Ирвадон қишлоқ фуқаролар йиғинининг Қуйи Ровустон қишлоғида яшовчи Дилшод Қирғизов ўз уйида яширин равишда ўсимлик ёғи ишлаб чиқаришни режалаштирди. Бунинг учун қўлбола мослама ўрнатиб, ўзига ўхшаш нафс бандаларидан пахта чигитини суриштира бошлади. Ҳамтовоқлар ҳам топила қолди. Д.Қирғизовнинг хонадонидан истеъмолга умуман яроқсиз ўсимлик ёғи сотувга чиқа бошлади. Олинган тезкор маълумот асосида бу манзилга кириб борган солиқчилар 278 килограмм чигит, 38 килограмм қўлбола усулда тайёрланган пахта ёғи ва бир дона дастгоҳни далилий ашё сифатида олдилар.

Шу йилнинг ўзида 22 та ана шундай яширин цехлар аниқланиб, улар фаолиятиға барҳам берилди.

Солиқ — иқтисодиёт таянчи. Иш ҳақи ва турли нафақаларнинг ўз вақтида берилиши, қурилиш соҳасидаги ижобий ўзгаришлар, хуллас, жамият тараққиёти кўп жиҳатдан солиқ ва бошқа йиғимларнинг ўз вақтида ундирилиши билан чамбарчас боғлиқ. Айтиш мумкинки, бу вазифа кўп сонли солиқчилару бюджет олдидаги бурчини виждонан бажараётган фуқароларнинг куч-ғайрати билан мунтазам равишда ижросини топаверади.

Баҳодир НЕЪМАТОВ,
Наманган вилояти давлат солиқ бошқармаси бошлиғи.

Шоликорлар ғалабаси

Нукус тумани шоликорлари мамлакатимизда биринчилардан бўлиб давлатга шоли сотиш шартнома режасини бажардилар. Ватан омборларига 9200 тонна сара дон армуғон этилди. Бу йил ақманғитлик миришкорлар юқори сифатли уруғ жамғаришга ҳам алоҳида аҳамият бердилар. «Нукус-2», «Гулзор», «Авангард» каби сара навлардан 7000 тоннаси уруғликка ажратиб қўйилди.

Туман деҳқонлари зафарига Қорақалпоғистонда биринчи бўлиб ғалаба қайдномасига имзо чеккан «Шўртанбой» ширкат хўжалиги, энг кўп миқдорда шоли сотган «Кердер» ширкат хўжалиги шоликорлари муносиб улуш қўшдилар.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«White mose» таълим маркази

Тошкентда «White mose» янги таълим лойиҳасининг тақдимоти бўлиб ўтди. Ушбу лойиҳа иқтидорли ёшлардан етук мутахассислар тайёрлаш ва уларни иш билан таъминлашга қаратилган.

Тошкент давлат техника университети талабаси Константин Ли бошчилигидаги ташаббускор ёшлар гуруҳи «White mose» лойиҳасини амалга оширишга киришди.

— «White mose» маркази ёшларга нафақат билим беради, балки уларни келгусида мутахассисликлари бўйича ишга жойлашишларини ҳам ўз назоратига олади, — дейди лойиҳа муаллифи Константин Ли. — Марказ келажакда АҚШ, Англия, Жанубий Корея университетлари билан яқиндан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишни режалаштирган.

«Туркистон-пресс».

Яхшидир аччиқ ҳақиқат

Унча катта бўлмаган Каттақўрғон шаҳрининг шундоқ биқинида йирик сув ҳавзаси — Каттақўрғон сув омбори жойлашган. Шаҳарни учта катта канал кесиб ўтган. Унинг юқори қисмидан Қорадарёдан оби-ҳаёт олиб, сув омборига қуядиган кириш канали ўтса, чиқиш канали шаҳарни деярли қоқ иккига бўлиб оқади. Шаҳарнинг қуйи қисмидан оқадиган кўҳна Нарпай эса ўз оби-ҳаёти билан нафақат Самарқанд, балки Навоий ва Бухоро вилоятлари далаларини ҳам ободу нурафшон қилмоқда! «Шаҳар сувга шу қадар сероб экан, гап нимада?» дейишингиз мумкин.

КАТТАҚЎРҒОНДА СУВ МУАММОМИ?

Гап шундаки, шаҳарнинг чиқиш каналидан юқорида жойлашган аҳоли бугунги кунда оқар сув тақчиллигидан, аниқроғи, йўқлигидан қаттиқ азият чекмоқда. Илгари — ўтган асрнинг 60-йилларигача кириш канали шаҳарнинг юқори қисмидан ўтар, бу ерларда кўплаб пахта майдони мавжудлиги сабабли, сув тўхтовсиз оқиб турар эди. Кейинчалик канал анча юқоридан ўтказилгани туфайли аввалги қисми ҳаётий заруриятини йўқотиб, оддий бетон ариққа айланиб қолди. Чор-атрофи аҳолига уй-жой қуриш учун ажратилгач, у ўрталиқда қолиб кетди. Ҳозир кўмилиб кетиш хавфи остида турибди.

Уч-тўрт йилдан буён майдон қақраб ётибди, экин-тикин-ку йўқ, дов-дарахт ҳам қуриб, нобуд бўлиш арафасида. Одамлар ўз эҳтиёжлари учун сувни сотиб олишмоқда.

Шу ўринда сувсизликдан ташна олти маҳалланинг номини келтирайлик. Булар Раҳима Исломова номли, «Навбаҳор», Мели Раззоқов номли, Абдулла Мўминов номли, «Ёрмачит», Низомиддин Зокиров номли маҳаллалардир. Масалан, Мели Раззоқов номли маҳаллада қарийб бир гектарлик боғ қуриб бормоқда. Ўн гектар ердаги манзарали дарахтлар қовжираб ётибди. «Навбаҳор» маҳалласидаги Бобораҳим Машраб кўчасида яшовчилар беш йилдан буён оқар сувга ҳам, ичар сувга ҳам зор.

Мен бу далилларни «Навбаҳор» маҳалласи фуқаролар йиғини раиси Тоштемир Қудратовдан олдим. Маҳалла оқсоқоли яна баъзи гапларни айтиб берди.

Сув масаласи шаҳар ҳокимлигида маҳалла фуқаролар йиғини раислари иштирокида бир неча марта кўтарилган. Самарқанд вилояти ҳокими Ш.Мирзиёев «Навбаҳор» маҳалласига ташриф буюрганида шаҳардаги 30 маҳалла фаоллари иштирокида очиқ мулоқот ўтказилди. Унда сув масаласи яна кўтарилди. Ичимлик суви таъминотини яхшилаш учун Каттақўрғон мажмуаси ёнидан артезиан қудуқ қазиш учун 10 миллион сўм маблағ ажратилди. Афсуски, қазиш жараёнида лойқа сув чиқиб, ҳаракат ўлда-жўлда қолиб кетди.

Ушбу қудуқдан шаффоф зилол сув чиққан тақдирда ҳам, биз кўтараётган муаммо ҳал бўлмайди.Чунки шаҳарнинг олти маҳалласини ҳам ичимлик, ҳам суғорма сув билан таъминлай олишга бундай қудуқнинг кучи етмайди. Оқар сув керак.

Жамоа хўжалигида ярим асрдан ортиқ меҳнат қилган уста пахтакор, 80 ёшли отахон Масоли Хидиров шундай дейди:

— Ҳолбуки, авваллари биз томонларга оқар сув келган. Ҳозир йўқ. Маҳаллаларга сув керак-ку, ахир! Халқимиз айтиб қўйибди-ку, суви борнинг ери бой, ери бойнинг эли бой деб.

Яна бир кекса отахон Обид Ҳамдамов ҳам куйиниб шу гапларни такрорлайди.

Куюнчак отахонлар бор экан, ҳар бир маҳалладош кўнглида сув аввалгидай шарқираб оқишига умид уйғонади. Оқар сув келадиган бўлса, ҳозир аҳён-аҳён жилдираб оқадиган водопровод сувига ҳам барака кирган бўларди.

Кўпчиликнинг фикрича, шаҳардаги оқар сув масаласи у қадар катта муаммо эмас. Бунинг учун бир қисм сув «Самарқанд-Жума-Каттақўрғон» магистралидаги кириш канали кўприги ёнидан бетон ариққа ташланса, олам гулистон. Бор-йўғи 300-400 метр масофада ариқ очиш ва мослама қулоқ ўрнатиш кифоя. Бу хайрли ишга бош қўшганларни эл сувдай сероб бўлгин, дея дуо қилиши тайин.

Фақат бу хайрли ишни ким ва қачон қилади? Гап ана шунда...

Сувон МЕЛИ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

“Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 5 майда қабул қилинган **“Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида”**ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, № 5, 125-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1998 йил, № 3, 38-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда, № 9, 206-модда; 2000 йил, № 5–6, 153-модда) қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1) **2-модданинг:**

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига депутатлар сайлови умумийдир. Сайлов куни ўн саккиз ёшга тўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари сайлаш ҳуқуқига эгадирлар. Сайлов куни йигирма бир ёшга тўлган ҳамда камида беш йил Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муқим яшаётган Ўзбекистон фуқаролари сайланиш ҳуқуқига эгадирлар”;

учинчи қисми чиқариб ташлансин;

2) **3-модданинг иккинчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Ўзбекистон Республикаси фуқаролари жинси, ирқий ва миллий мансублиги, тили, динга муносабати, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеи, маълумоти, машғулотининг тури ва хусусиятидан қатъи назар, тенг сайлов ҳуқуқига эгадирлар”;

3) **6-модданинг:**

тўртинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир барча тадбирларда, шунингдек, сайлов куни овоз бериш хоналарида ва овозларни санаб чиқишда депутатликка номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларидан, сайловчилар ташаббускор гуруҳларидан биттадан кузатувчи, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, бошқа давлатлар, халқаро ташкилотлар ва ҳаракатлардан кузатувчилар қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар. Уларнинг ваколатлари тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланган бўлиши керак”;

еттинчи қисмининг олтинчи хатбошисидаги “юқори комиссияга” деган сўзлар “юқори сайлов комиссиясига” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

саккизинчи қисмининг:

иккинчи хатбошисидаги “овоз бериш кабинасида” деган сўзлар “яширин овоз бериш кабинасида ёки хонасида” деган

2

сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи хатбошисидаги “бюллетенга” деган сўз “сайлов бюллетенига” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

4) **7-модда:**

биринчи қисмининг иккинчи ва учинчи хатбошиларидаги “60” ва “30” рақамлари тегишинча “олтмиш” ва “ўттиз” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

бешинчи қисмидаги “сайлов тайинланганидан кейин кечи билан ўн беш кун ичида” деган сўзлар “сайловдан камида етмиш беш кун олдин” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

5) **8-модданинг:**

учинчи қисмидаги “ҳокимларининг” деган сўз “ҳокимликларининг” деган сўз билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмидаги “сайлов тайинланганидан кейин ўттиз кундан кечикмай” деган сўзлар “сайловдан камида олтмиш кун олдин” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

бешинчи қисмидаги “камида 20 нафар ва кўпи билан 3000 нафар” деган сўзлар “камида йигирма нафар ва кўпи билан уч минг нафар” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

6) **10-модданинг биринчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссияси тегишли халқ депутатлари Кенгаши томонидан сайловга камида саксон кун қолганида комиссиянинг раиси ва олти — ўн тўрт нафар бошқа аъзосидан иборат таркибда тузилади ҳамда ўз ваколатларини тегишли халқ депутатлари Кенгашларига сайлов юзасидан навбатдаги сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилингунга қадар амалга оширади”;

7) **11-модданинг:**

5-бандидаги “ҳокимиятнинг вакиллик органларидан” деган сўзлар чиқариб ташлансин;

10-банди “жамоат бирлашмалари вакилларининг” деган сўзлардан кейин “ҳамда корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг” деган сўзлар билан тўлдирилсин;

8) **12-модданинг матни** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Округ сайлов комиссияси тегишли вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан сайловга камида етмиш кун қолганида комиссиянинг раиси, раис ўринбосари, котиби ва олти — саккиз нафар бошқа аъзосидан иборат таркибда тузилади”;

9) **13-модданинг 7-банди** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“7) сиёсий партиялар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари вакилларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан ахборотларини эшитади”;

10) **14-модданинг биринчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Участка сайлов комиссияси туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан сайловга камида қирқ кун қолганида беш — ўн тўққиз нафар аъзодан, шу жумладан, раис, раис ўринбосари ва котибдан иборат таркибда тузилади. Агар комиссия етти нафаргача аъзодан иборат таркибда тузилса, раис ва котиб сайланади”;

11) **17-модданинг бешинчи қисмидаги** “бепул бериб турадилар” деган сўзлар “бепул бериб туришлари шарт” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

12) **18-модданинг матнидаги** “ҳокимиятнинг вакиллик органлари” деган сўзлар чиқариб ташлансин;

13) **IV бобнинг номи** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

3

20) **23-модда биринчи қисмининг иккинчи** ва **учинчи хатбошилари** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“содир этилган жинояти учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлиги олиб ташланмаган шахслар;

сайлов кунига қадар сўнгги беш йил мобайнида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида муқим яшамаган шахслар”;

21) **24-модданинг:**

биринчи қисмидаги “халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашларидан” деган сўзлар чиқариб ташлансин;

тўртинчи қисмидаги “номзод этиб кўрсатган органнинг номини қайд этган ҳолда” деган сўзлар “номзод этиб кўрсатган сиёсий партияни ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органини ёхуд сайловчилар ташаббускор гуруҳини кўрсатган ҳолда” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

22) **25-модданинг:**

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Депутатликка номзодларга, сиёсий партияларга, мустақил ташаббускор гуруҳларга тегишли вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан белгиланадиган тартибда оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишда тенг ҳуқуқ берилади. Сайловчиларнинг йиғилишлари участка сайлов комиссияси томонидан барча номзодлар учун мутлақ тенг шароитларга риоя этилган ҳолда ташкил қилинади. Маҳаллий ҳокимият органлари ва жамоат ташкилотлари, шунингдек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари депутатликка номзодларга йиғилишлар ўтказиш учун жиҳозланган бинолар ажратишлари, депутатликка номзодларга сайловчилар билан учрашувлар ўтказишни ташкил этишда, зарур маълумот ва ахборот материаллари олишда ёрдам кўрсатишлари шарт”;

тўртинчи қисми чиқариб ташлансин;

бешинчи қисмидаги “республиканинг” деган сўз “давлатнинг” деган сўз билан алмаштирилсин;

23) **Қонун** қуйидаги мазмундаги **26¹-модда** билан тўлдирилсин:

“26¹-модда. Депутатликка номзодларни сайловолди тадбирларида иштирок этишлари учун ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларидан озод қилиш

Депутатликка номзод этиб рўйхатга олинган шахс сайловчилар билан учрашувлар ўтказиш, сайловолди йиғилишларида сўзга чиқиш, телевидение кўрсатувлари ва радиоэшиттиришларида қатнашиш вақтида, ўртача ойлик иш ҳақи сайлов ўтказиш учун ажратиладиган маблағлар ҳисобидан сақланган ҳолда, ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини бажаришдан озод бўлиш ҳуқуқига эга”;

24) **28-модданинг биринчи қисмидаги** “халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгаши” деган сўзлар чиқариб ташлансин;

25) **29-модданинг:**

биринчи қисмидаги “18” рақами “ўн саккиз” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

саккизинчи қисмидаги “манзили” деган сўз “яшаш жойи манзили” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

26) **31-модданинг биринчи қисмидаги** “йигирма тўрт” деган сўзлар “24” рақами билан алмаштирилсин;

27) **32-модданинг биринчи қисмидаги** “органнинг номи” деган сўзлар “сиёсий партия ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи ёхуд сайловчилар ташаббускор гуруҳи” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

28) **38-модданинг:**

иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Сайловда сайловчи ўзи қарши овоз бераётган депутатликка номзодларнинг сайлов бюллетенидаги фамилиясини

6

ўчиради”;

учинчи қисмидаги “бюллетенни” деган сўз “сайлов бюллетенини” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

29) **39-модданинг:**

иккинчи қисмидаги “тақиқланади” деган сўз “қатъиян тақиқланади” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

бешинчи қисми биринчи хатбошисидаги “комиссия” деган сўз “участка сайлов комиссияси” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи қисмидаги “бюллетенларга ва сайлов” деган сўзлар “сайлов бюллетенлари ва” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

еттинчи қисмининг биринчи жумласи қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Белгиланмаган намунадаги сайлов бюллетенлари ва варақалари, шунингдек, овоз бериш чоғида биттадан ортиқ депутатликка номзоднинг фамилияси қолдирилган сайлов бюллетенлари ва варақалари ҳақиқий эмас деб топилади”;

саккизинчи қисмидаги “раис, раис ўринбосари, комиссия котиби, комиссиянинг бошқа аъзолари” деган сўзлар “сайлов комиссиясининг раиси, раис ўринбосари, котиби ва бошқа аъзолари” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

30) **40-модда биринчи қисмининг биринчи хатбошиси** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Сайлов округлари бўйича сайлов натижалари фақат участка сайлов комиссияларининг тақдим этилган баённомалари асосида аниқланади. Округ сайлов комиссияси:”;

31) **41-модданинг:**

учинчи қисмидаги “ярмидан ками” деган сўзлар “ўттиз уч фоизидан ками” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

русча матни бешинчи қисмидаги “по отдельным участкам” деган сўзлар “по отдельным избирательным участкам” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

32) **48-модданинг:**

биринчи қисмидаги “Ўзбекистон Республикасининг” деган сўзлар чиқариб ташлансин;

иккинчи қисми “сиёсий партиялари” деган сўзлардан кейин “ва бошқа” деган сўзлар билан тўлдирилсин;

33) **49-моддадаги** “Сайловчиларнинг” деган сўз “Фуқароларнинг” деган сўз билан алмаштирилсин;

34) **Қонуннинг русча матни номидаги, 1-моддасининг биринчи** ва **иккинчи қисмларидаги, 4, 5-моддаларидаги, 6-моддасининг биринчи қисмидаги, 7-моддаси биринчи қисмининг иккинчи** ва **учинчи хатбошиларидаги, иккинчи, учинчи** ва **олтинчи қисмларидаги, 9-моддасининг иккинчи, учинчи** ва **тўртинчи хатбошиларидаги, 11-моддасининг 2, 3, 6, 9, 11, 12-бандларидаги, 16-моддасининг биринчи, иккинчи ва олтинчи қисмларидаги, 20-моддасининг биринчи** ва **иккинчи қисмларидаги, 22¹-моддасининг биринчи қисмидаги, 26-моддасининг биринчи қисмидаги, 27-моддасидаги, 39-моддасининг тўртинчи қисмидаги, 44-моддасидаги, 45-моддасининг иккинчи қисмидаги, 46, 47-моддаларидаги, 48-моддасининг биринчи қисмидаги, 49-моддасининг номидаги “Советы”, “Советов”, “Совет”, “Совета”, “Советом” деган сўзлар тегишинча “Кенгаши”, “Кенгашей”, “Кенгаш”, “Кенгаша”, “Кенгашем”** деган сўзлар билан алмаштирилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 29 август.

7

Буклаш чизиғи

Қирқиш чизиғи

Хабарлар оқимидан

Санъаткорларимиз Швейцарияда

«Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси ва Эстрада санъатини ривожлантириш жамғармаси ўзаро ҳамкорликда халқимизнинг беқиёс фольклор санъати дурдоналарини нафақат мамлакатимиз ҳудудида, балки дунёнинг кўплаб хорижий давлатларида ҳам тарғиб қилиш ва оммалаштириш борасида тинимсиз изланишлар олиб бормоқдалар. Жумладан, яқинда Швейцариянинг Альтендорф ва Давос шаҳарларида уларнинг ташаббуслари билан республикада хизмат кўрсатган артист Маҳмуд Намозов ва «Сурхон» гуруҳи ҳамда «Ўзбегим юлдузлари» ансамбли вакиллари ўзбек миллий санъатини муносиб равишда намойиш этдилар.

Маълумки, «Сурхон» гуруҳи репертуаридан ўрин олган қўшиқларнинг деярли барчаси Сурхондарё воҳасига хос бўлган соф ўзбек фольклор санъати намуналаридир. Шу боис ушбу концерт дастурлари санъатсевар Швейцария халқида унутилмас таассурот қолдирди.

Ф. БОБОЖОНОВА.

Ишчилар ёзган китоб

Навоий машинасозлик заводи жамоаси кон-металлургия комбинати тузилмаларинигина эмас, бутун республикамиз кончилик саноатини энг зарур жиҳозлар, асбоб-ускуналар билан таъминлайди. Турли ҳажм ва аниқликдаги дастгоҳларига хорижликлар ҳам талабгор. Бугина эмас, қишлоқ хўжалиги учун энг керакли ҳисобланган эҳтиёж қисмлари, халқ истеъмоли молларига ҳам эҳтиёж ҳам катта. «Десна» кир ювиш машиналарига бошқа республикалардан буюртмалар қабул қилинмоқда.

Жорий йилнинг октябрь ойида ўзининг 40 йиллигини нишонлайдиган жамоа навоийлик станоксозларнинг кечаси, бугуни ва келажагини ифодаловчи китобни босмадан чиқарди. Унинг муаллифлари завод ишчилари, муҳандис-техник ходимлари, фахрийларидир. Турли йилларда муҳрланган фотосуратлар билан безатилган ушбу тўплам республикамиз кончилари, металлурглари, машинасозлари, умуман, кенг жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

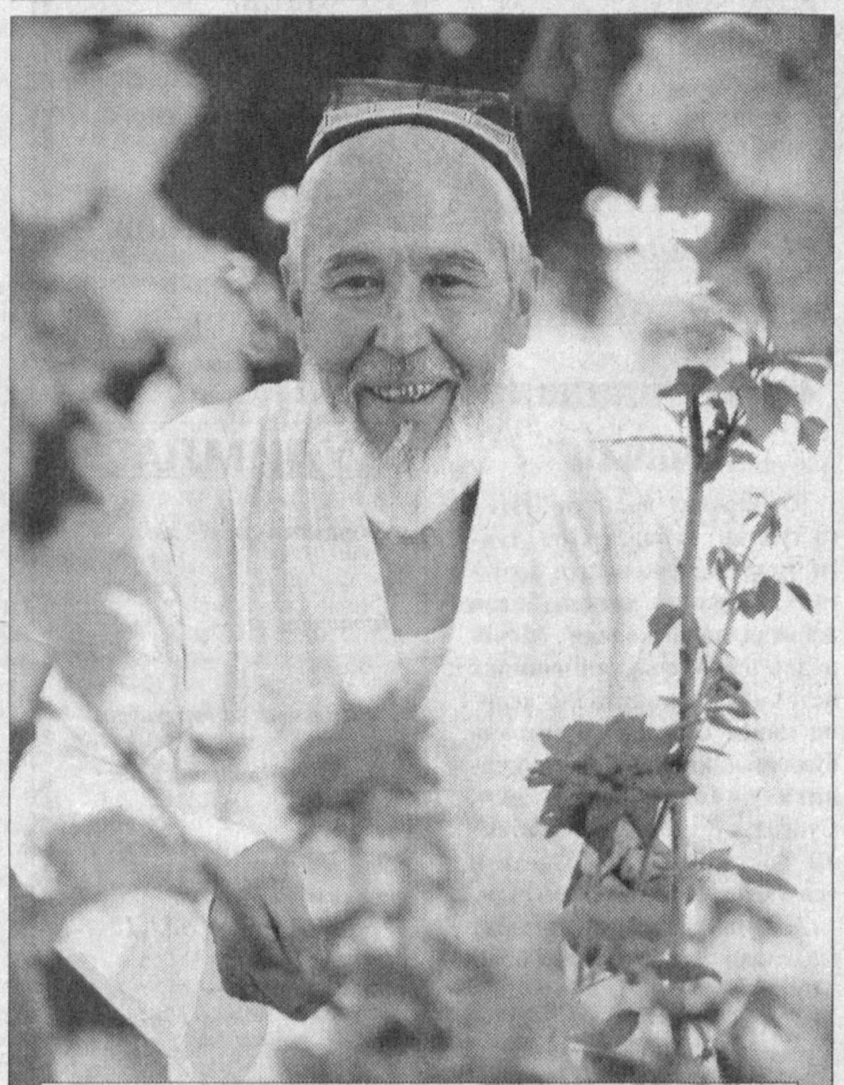

Гулга ошуфталик ёш танламайди, дейишгани рост экан. Марғилондаги «Ёрқин» маҳаллалик Абдуҳамидҳожи Отажонов етмиш ёшдан ошиб, фарзандлари, набиралари ардоғида бўлса-да, ҳамон гул парваришлайди. Балки шу боисдир у кишининг кўнгли ҳамиша ёш. Ахир ўзгаларга гул совға қилиб, қувончига қувонч қўшиш, уларнинг миннатдор чеҳрасини кўришдан ортиқ бахт борми?

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Шифокор огоҳлантиради

Йод танқислиги ва бунинг натижасида юзага келаётган қатор касалликлар бутун дунё аҳолиси ўртасида кенг тарқалиб бораётган, ўз ечимини топиши лозим бўлган муаммолардан ҳисобланади. Бу ўринда йод организмда қандай вазифани бажаради, унинг етишмаслиги оқибатида қандай асоратлар келиб чиқади, деган саволлар туғилиши табиий. Йод одам учун кундалик зарур микроэлементлардан бири бўлиб, у Ер куррасида бир текисда тарқалмаган.

Танангиздаги йод етишмаса...

Одамнинг йодга бўлган кундалик эҳтиёжи ўртача 100-200 мкг.ни ташкил этади. Бу миқдордаги йод элементини у асосан истеъмол қилган озиқ-овқат маҳсулотларидан олади. Агарда тупроқ таркибида йод кам бўлса, ўша ерда етиштирилган мева, сабзавот, дуккакли экинларда ҳам йод миқдори кам бўлади ва у киши танасининг йодга бўлган эҳтиёжини қондира олмайди.

Маълумки, ички секреция безлари орасида қалқонсимон без ғоят муҳим вазифани ўтайди. Қалқонсимон безда ишлаб чиқариладиган гармонларнинг асосий таркиби йод моддаси ҳисобланади. Ўз навбатида ушбу гармонлар организмда қатор жараёнларда иштирок этади. Йод моддасининг етишмаслиги натижасида эса қалқонсимон безда шу гармонларнинг ишлаб чиқилиши сусаяди. Оқибатда ҳомила ёки туғилган боланинг бош миясида оқсил, углевод ҳамда ёғ моддалари, қонда холестерин миқдорининг ўзгариши, иммун тизимининг заифланишига олиб келади. Йод етишмовчилик ҳолатлари кузатилганда ёш болаларда ақлий ва жисмоний ривожланишдан орқада қолиш, бўй ўсишининг сусайиши, вазннинг кичик бўлиши, чақалоқлар йиғлаганда товушнинг дағаллашуви ва пастлиги сезилади. Катталарда уйқучанлик, нафас сиқиши, соч тўкилиши, дармонсизлик, юрак уриши мароминиг бузилиши, ақлий ва жинсий заифлик, бепуштлик, қалқонсимон безнинг катталашуви кузатилади.

Зеро, йод етишмовчилиги ҳолатлари ва унинг натижасида келиб чиқадиган оғир асоратлар, кўнгилсизликлардан йироқ бўлиш ҳар биримизнинг ўз қўлимизда. Кўп йиллик кузатишлар шуни кўрсатдики, ҳозирги кунда юқорида айтиб ўтганимиздек, тупроқда ва унда ўсадиган ўсимликларда йод моддаси кам. Шунинг учун аҳолининг йодга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида кундалик турмушимизда ишлатиладиган ош тузини йодлаш ва аҳолини йодланган туз билан таъминлаш кераклиги аён бўла бошлади. Вазирликлар, давлат ва нодавлат ташкилотлари бу масала билан шуғулланмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Эндокринология илмий-текшириш, Саломатлик институтлари ва уларнинг ҳудудий филиаллари Осиё Тараққиёт банкининг тегишли грант лойиҳаси, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Болалар фонди – ЮНИСЕФ гранти асосида иш олиб бораяпти.

Жамоатчиликнинг фикрини шакллантириш, аҳоли яшаш ҳудудларида, маҳаллаларда, олий ва ўрта махсус билим юртларида йод етишмовчилик ҳоллари ва унинг олдини олиш мақсадида йодланган ош тузининг фойдали томонларини уқтириш, инсон саломатлиги учун зарур бўлган тиббий билимларни халқимиз билан ҳамжиҳатликда ўрганиб чиқиб, ҳаётга татбиқ этишимиз лозим.

Н. ТОШБОЕВ,
Саломатлик институти бўлим мудири.

ХАЛҚ БАНКИ – СИЗНИНГ ОИЛАНГИЗ БАНКИ!

> ***Миллий қомус – минг йиллик тарихимизни ўзида мужассамлаштириб, асрлар давомида ўз ўқувчиларига хизмат қилади.***
>
> **Ислом КАРИМОВ**

МИЛЛАТНИНГ ПАСПОРТИ

“Ўзбекистон Миллий энциклопедияси”нинг навбатдаги бешинчи жилди нашрдан чиқди.

Яшил муқовали, салобатли китобни қўлга олиб варақлар экан, кишини ифтихор туйғуси чулғайди. Чунки бу каби нашрда “миллат” тушунчаси кўзгуда акс этгандай ёрқин ифодасини топади. Президентимизнинг ибораси билан образли қилиб айтганда миллий қомус “давлатнинг паспорти”дир.

“Ўзбекистон Миллий энциклопедияси”нинг нашр этила бошланиши – тарихий воқеа. Унинг жилдлари билан танишиб бораётган ҳар бир ўзбекистонлик қалбида ўз юртининг тарихи, халқининг заковатидан ифтихор туйғуси мавж уриши табиий.

Бу сўзлар балки кимдадир “Бундай баландпарвоз сўзларга ҳожат борми? Ахир у аввал ҳам босилган-ку?” каби саволлар уйғотар. Ҳа, 1970-80 йилларда 14 жилдли “Ўзбек совет энциклопедияси” (ЎзСЭ) нашр этилган. Аслида мазкур нашр ҳам ижтимоий ҳаётда катта воқеа бўлган. Уни ўша давр шароитида, ўзбек халқининг буюк тарихи, маданий ва ижтимоий салоҳиятига имкони борича муносиб тарзда амалга ошириш осон кечмаган. ЎзСЭнинг бош муҳаррири, академик Иброҳим Мўминовдан, унинг атрофига уюшиб, ўзбек тилида қомус яратишга бел боғлаган кишилардан катта шижоат талаб этилган. Қуйидаги биргина мисол ўқувчига бу хусусда муайян тасаввур берса керак.

“ЎзСЭ”нинг биринчи жилдини варақласангиз, Амир Темур ҳақида мақола ўрнида шундай ёзувга йўлиқасиз: **“Амир Темур (1336-1405) – темурийлар империяси номи билан машҳур бўлган йирик феодал давлат асосчиси (қ. *Темур ибн Тароғай Баҳодир*)”.** Қомуслар “тили”да қавс ичидаги ёзув Амир Темур ҳақидаги маълумот учун “Темур” деган мақолага мурожаат этиш лозимлигини билдиради.

Гап шундаки, И.Мўминов ЎзСЭнинг 1-жилди учун соҳибқирон ҳақида катта мақола ёзган, унда совет мафкурасининг тақозоси билан тарихий ҳақиқатдан четга чиқадиган айрим ўринлар бўлса-да, аммо яхлит олганда, Амир Темурнинг фаолияти ижобий руҳда тасвирланган, умумжаҳон тарихида тутган ўрнига муносиб баҳо бериш мақсад қилиб қўйилган. Мақола қўлёзмасини ўқиган марказқўм масъуллари тепа сочлари тикка бўлиб, муаллифдан уни қайта ёзишни талаб қилишган. И.Мўминов принципиал олим эди. У жузъий таҳририй тузатишлар билан чекланади. Мақола, табиий, яна КПСС мафкурачиларининг норозилигига сабаб бўлади. Лекин Иброҳим Мўминов билан илмий мунозарага киришиб бас келиш мушкул эди. Шунинг учун Амир Темур ҳақидаги мақолани биринчи жилддан бутунлай олиб ташлашга, унинг тарихий исми-шарифини бузиб, “Темур” сарлавҳаси остида беришга ҳукм қилишади (Улар то “Т” ҳарфига навбат етгунча Мўминовдан қутулишни мўлжаллаган бўлишлари ҳам истисно эмас. Нима бўлганда ҳам, 1974 йилда И.Мўминов вафот этди, Амир Темур сиймоси асосан қора бўёқларда тавсифланган мақола эса 1978 йилда ЎзСЭнинг 11-жилдида чиқди).

Ана шундай тазйиқларга қарамай, ўзбек қомусчилари Иброҳим Мўминов “чизиғи”ни имкони борича давом эттирдилар: “ЎзСЭ”да кўпдан-кўп унутилган ва унутила бошлаган Ўрта осиёлик алломалар ҳақида мақолалар берилди, унга кўплаб миллий қадриятларга оид материал киритилди. Масалан, “Ўрта Осиёда XVIII асргача нечта математик-астроном яшаб ўтган?” деган савол берилса, ЎзСЭга асосланиб, “юздан зиёд” (!) дея жавоб бера оламиз. “Самарқандий” нисбали тарихий шахслар ҳам юздан зиёд эканига гувоҳ бўламиз.

Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги арафасида Ватанимиз фани ва маданиятига улкан ҳисса қўшган арбоблар сафида Иброҳим Мўминов “Буюк хизматлари учун” ордени билан тақдирланиши миллатпарвар аллома жасоратига берилган ҳаққоний баҳо бўлди.

“Ўзбекистон Миллий энциклопедияси”дан яна бир ифтихор туйғуси шундаки, МДҲ миқёсида фақат Ўзбекистондагина янги миллий қомус нашр этишга киришилди. Ҳатто Россия Федерацияси каби улкан матбаа ва ноширлик имкониятига эга мамлакат ҳам миллий қомус чоп этиш лойиҳаси устида эндигина иш бошлади. ЎзМЭни нашр этиш эса довондан ошди: ўн жилддан бештаси дунё юзини кўрди, олтинчи жилд чоп этилиш арафасида.

Янги нашрнинг аҳамиятини англаш учун “Ўзбек совет энциклопедияси” билан “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси”ни нашр этиш принципларини қиёслаш мақсадга мувофиқ.

Буюк аждодларимизнинг жаҳон фани ва маданияти ривожига қўшган улкан ҳиссаси бутун дунёда эътироф этилган. Хусусан, Хоразмий, Ибн Сино, Амир Темур ҳақидаги маълумотлар, дунёнинг қайси мамлакатида чоп этилган бўлмасин, универсал қомусларга албатта киритилади. ЎзСЭда ҳам уларнинг ҳар бирига йирик мақолалар бағишланган, албатта. Аммо...

Юртимиздан етишиб чиққан энг буюк тарихий шахслардан бири – бу Имом Муҳаммад ибн Исмоил ал-Бухорийдир. Бу табаррук зот буюк муҳаддис сифатида бугун бир миллиард нуфусли ислом дунёсида эъзозланади. Лекин у зот дин олими бўлганидан қатъи назар дунёвий илмга қўшган улкан ҳиссаси билан ҳам ҳар қандай универсал энциклопедиядан ўрин олиши лозим. Чунки Имом Бухорий нарратив, яъни ривоят шаклидаги маълумотлар ичидан объектив тарихий фактларни саралаш услубини ихтиро қилган ва уни саҳиҳ ҳадисларни аниқлашда, ўзининг тарихга оид асарларини ёзишда муваффақият билан қўллаган (Тарихий манбаларга ана шундай илмий-объектив ёндашув методологияси XIX асрда немис олими Леопольд фон Ранке томонидан “қайтадан” кашф қилинган ва бу хизмати учун Геродотга қиёсланиб “Янги тарих отаси” номини олган). Шунга қарамасдан, ЎзСЭдан “Имом Бухорий” мақоласини излаш зое – бундай мақола йўқ! Фақат 9-жилдда атиги 21 сатрли “Саҳиҳи Бухорий” мақоласи берилган бўлиб, унда Имом Бухорий исми эслаб ўтилган, холос. Айни пайтда шу жилддан бугун ҳатто ватанида ҳам ҳеч ким эсламайдиган Франция компартиясининг ўша пайтдаги раҳбари В.Роше ҳақида 29 сатрли мақола ўрин олган!?

Бундай “холислик”нинг сабаби равшан: КПССнинг ЎзСЭ каби иттифоқдош республикалар қомусларини нашр этишдан кўзлаган асосий мақсади – халқларнинг тарихини ҳам, ҳозирги ҳаётини ҳам коммунистик мафкура нуқтаи назаридан ёритиш, миллатлар ўзлигини танишига эмас, балки унутишига хизмат қиладиган қурол яратиш бўлган. Таҳрир ҳайъати, муаллифлар ҳар қанча интилмасин, ана шу ғайриилмий мақсаддан узоқлашиб кетиш иложсиз эди.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, умуман, жаҳон тарихида яратилган ҳар бир универсал қомус муайян ғояга қаратилган. Мисолларга мурожаат этадиган бўлсак, IX асрда Бағдодда яратилган 54 рисоладан таркиб топган “Расоил Ихвон ас-сафо” китоби дастлабки универсал энциклопедия деб ҳисобланиши мумкин (А. Игнатенко. “Саодат излаб”. 1989). У Форобийнинг адолатли жамият ҳақидаги ғоялари Мағриб орқали Европага етиб боришида катта роль ўйнаган.

Босма усулда чоп этилган дастлабки қомус – француз маърифатпарварлари Дидро ва Даламбернинг машҳур “Фан, санъат ва ҳунармандчилик энциклопедияси”дир. Бу қомус Европа халқлари феодализмдан республика тузуми ва капиталистик тараққиёт сари юз тутишига пойдевор тайёрлаган. XIX аср охири ва XX аср бошларида чоп этилган “Брокгауз ва Ефрон”, “Гранат” қомуслари ҳам ўша даврда аҳолининг сиёсий курашларда иштирокини кучайтиришда муайян роль ўйнаган. АҚШда деярли ҳар йили қайта нашр этиладиган “World Book” (“Дунё китоби”) қомуси америкача ҳаёт тарзини тарғиб қилишга хизмат этиб келмоқда.

Хуллас, совет идеологлари универсал қомуслар мафкуранинг муҳим воситаси эканини яхши билган. Шунинг учун улар ўз мафкурасини аҳоли онгига сингдиришда “Большая советская энциклопедия” (уч марта нашр этилган), “Малая советская энциклопедия” каби нашрлардан устомонлик билан фойдаланган. Ўтган асрнинг 60-йилларидан чоп этила бошлаган республикалар энциклопедиялари ҳам ана шу мақсадга йўналтирилиши лозим бўлган. Хусусан, қайси республиканинг қомуси бўлмасин, унда шу республика жойлашган ҳудудда яшаб келган халқлар тарихи камситилиб, Россия тарихига эса жуда кенг ўрин берилган, халқларнинг октябрь тўнтаришигача бўлган тарихи ихчамлаштирилиб, совет тузуми йилларига оид фактлар ҳаддан зиёд бўрттирилган.

Мисол учун, БСЭнинг учинчи нашрида ўзбек халқининг даҳоси Алишер Навоий ҳақидаги мақола 2,5 устундан иборат бўлгани ҳолда, худди шу жилдда Некрасов тўғрисида 4,5 устунли мақола берилган. Ёки бўлмаса, “Тимур” мақоласи атиги 23 сатр, “Тимуриды” мақоласи 28 сатр бўлгани ҳолда, Юлий Цезарга ўн баробар кўп ҳажмда, ҳатто Чингизхон тўғрисида 60 сатрли (!?) мақола берилган. Ҳолбуки, Амир Темур Русь давлатини Олтин Ўрда асоратидан халос бўлишига катта ҳисса қўшган. Бошқа томондан, Россия империясининг босқинчилик сиёсатини амалга оширган Скобелев, Кауфман, Черняев каби генераллар “фаолияти” каттароқ ҳажмли мақолаларда баён қилинган.

Худди шу принцип республикалар энциклопедияларига ҳам тиқиштирилган. Биз буни юқорида Амир Темур, Имом Бухорий мисолларида кўрдик.

Ўзбекистон ўз мустақиллигига эришгач, уни мустаҳкамлаш масаласи кун тартибига чиқди. Халқимизнинг туб манфаатларига ёт мафкура билан суғорилган ЎзСЭ ўрнига янги мустақиллик даври қомусини яратиш долзарб эди. 1996 йил 4 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Қомуси”ни нашр этиш тўғрисида”ги қарори қабул қилиниб, унда Ўзбекистон энциклопедиясининг илмий концепциясини ишлаб чиқиш учун 23 кишилик ҳайъат таркиби тасдиқланди. Янги қомуснинг юқори даражада савияли бўлишини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 мартдаги қарорига мувофиқ, Давлат матбуот қўмитасининг Қомуслар бош таҳририяти негизида “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” давлат илмий нашриёти ташкил қилинди. Нашриёт Ўзбекистоннинг янги қомусини яратишга киришиб, 2000 йилда унинг биринчи жилдини ўқувчилар қўлига етказиб берди. Бугун бешинчи жилд ўқувчиларга тақдим этилмоқда.

Қомус нашр этиш айрим хусусиятларга эга. Биринчидан, энциклопедияни нашрга тайёрлаш мураккаб ва машаққатли жараёндир. Бу ишда муҳаррир, муаллиф, тақризчи, рассом, картограф каби минглаб мутахассислар қатнашади.

Универсал энциклопедияда жамиятнинг тарихи ва бугунги ҳаёти, унинг жаҳон цивилизациясидаги мавқеи, дунёнинг табиий, сиёсий ва иқтисодий харитасидаги энг сўнгги ўзгаришлар, барча фан соҳаларида сўнгги давргача қўлга киритилган энг салмоқли ютуқларга оид материаллар жамланиши лозим. Ранг-баранг тарзда ёзилган мақолалар энциклопедияга хос ягона услубда таҳрир қилиниши, иллюстрациялар ва библиографик материаллар билан таъминланиши даркор.

Иккинчидан, энциклопедия нашр этиш жамиятда етарли даражада интеллектуал кучлар мавжуд бўлишини тақозо этади. Ҳолбуки, давримизда ўта жадаллашган илмий-техника тараққиёти шароитида турли соҳада ҳар йили қанчадан янгиликлар қилинаётганини кўз олдингизга келтириб кўринг. Фан ва техника оламидаги кашфиёт ва ихтиролардан, жаҳон ижтимоий ва сиёсий тафаккуридаги янгиликлардан хабардор, бир сўз билан айтганда, компетенцияли мутахассислар етарли бўлиши керак. Мисол учун, ҳар йили бериладиган Нобель мукофоти совриндорлари ҳақида мақолалар оператив тарзда ёзилиши лозим. Бу вазифани, табиийки, бу ишлардан хабардор мутахассисларгина малакали тарзда бажара олади. Республикамизда ана шундай кадрлар етарли эканини ЎзМЭ жилдлари исботлаб турибди.

Бу ўринда қомусчиликнинг яна бир жиҳати юзага чиқади. Бугунги глобаллашув асрида, коммуникация ривожланиши билан одамларнинг кундалик турмушига нафақат фан-техника ютуқлари, уяли телефон, мультимедиа каби кўпдан-кўп мосламалар кириб бормоқда, балки халқларнинг урф-одатлари қоришиш жараёни ҳам кечмоқда. Бунинг намунасини кўриш учун дўконлар пештахталарига қараш кифоя: унда Голландия пишлоғи, Америка яхна ичимлиги, Цейлон чойи, Бразилия кофеси ёнма-ён терилганини кўрасиз. Глобаллашув жараёни бундан буён яна ҳам жадалроқ давом этиши равшан. Бу жараёнда ҳар бир миллат ўз ўрнига эга бўлишида информациянинг аҳамияти катта. Бу масалани ҳал этишнинг синалган воситаларидан бири, шубҳасиз, универсал энциклопедиядир.

ЎзМЭни нашр этиш принципига кўра ундаги материалларнинг ярми умуминсоний, ярми эса миллий мавзудаги мақолалардан ташкил топади. Шундай қилиб янги қомусимизда умуминсоний ва миллий қадриятлар уйғунлиги мувозанатлашган. Қомусхон ЎзМЭдан ҳам “Инсоният қандай ривожланмоқда? Бугунги дунёнинг қиёфаси қандай? Қайси халқ қай тарзда кун кечирмоқда?” деган саволларга жавоб топади, ҳам халқимизнинг тарихи ва маданиятига, юртимиз табиати ва моддий бойликларига оид маълумотлар олади. Хуллас, хилма-хил маълумотларнинг битта нашрга жамлангани, қулайлигидан ташқари, билим доирасини бойитиш, тафаккурини ўстиришни истаган ҳар бир киши учун сув ва ҳаводай зарур.

Миллий қомус нашр этишнинг яна бир муҳим шарти – бу энциклопедиянинг илмийлигини таъминлашдан иборат. Қомус нашр этишга киришган мамлакатнинг умумжаҳон цивилизацияси тараққиётига қўшган ҳиссаси салмоқдор ва бошқа халқлар томонидан эътироф этилган бўлсагина, у том маънода “энциклопедия” сифатини касб этади. Албатта, қомус саҳифаларини майда-чуйда маҳаллий материаллар билан тўлдириб ташлаш, ё номи ўз ҳудудидан ташқарига чиқмаган кишиларни йирик тарихий шахс даражасига кўтариш, ёки тарихан бир неча халққа мансуб олим ва адибларни “ўзиники” қилиб тасвирлаш каби ғайриилмий йўллар билан ҳам қомус жилдларини шишириш мумкин. БСЭ нашр этишда бу каби усуллар анча-мунча қўлланилган, ҳозир ҳам айрим мамлакатларда нашр этилаётган қомуслар шу тарзда “миллийлаштирилаётгани”га мисоллар бор. Лекин тарихни алдаб бўлмайди. Қомусга кирган ҳар бир факт илмий асосга эга бўлсагина, у том маънода энциклопедия бўлади.

Давлатчилигининг асослари 3000 йилдан ошадиган Ўзбекистон халқлари маданий тарихининг бойлиги ана шу принциплар асосида миллий энциклопедия яратишга тўла имкон беради – бунинг бир далили сифатида бугун ЮНЕСКО каби нуфузли халқаро ташкилотлар томонидан эътироф этилган кўплаб расмий ҳужжатларни санаб ўтиш мумкин.

Энциклопедия “миллий” деган сифат касб этиши ҳам ўзидан ўзи бўлмайди. Албатта, қайси миллат ва элат бўлмасин, ўз тили ва урф-одатларига эга, яшаётган ҳудудининг ўзига хос табиати бор. Лекин универсал қомус мундарижаси ва мазмуни шу билан чекланмайди – шу миллат, шу халқнинг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссасининг салмоғи уни том маънода “миллий” қилади. Хусусан, универсал қомусда, истанг-истаманг, илмий тушунчалар, олимларнинг таржимаи ҳоллари ва фан тараққиётига қўшган ҳиссаларини ёритувчи мақолалар талай ўрин эгаллайди. Фан тараққиётига эса турли халқлар турли даражада ҳисса қўшган ва ҳозир ҳам шундай. Энциклопедия миллий бўлиши учун унинг таркибида умуминсонийлик касб этган маҳаллий материалнинг салмоғи етарли бўлиши керак. Бу принцип, худди шу сингари, давлатчилик, шаҳарсозлик, иқтисодий салоҳият, адабиёт, санъат каби соҳаларга ҳам тааллуқли. ЎзМЭнинг ҳозиргача чоп этилган жилдларини варақлар эканмиз, бу борада халқимизнинг буюк яратувчилик қудратига яна бир марта шоҳид бўламиз. Ал-Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Ибн Сино, Беруний, Амир Темур, Улуғбек, Навоий, Беҳзод, Бобур каби аждодларимиз-ку бутун дунёда маълум. Айни пайтда ҳар бир асрда юртимизда, гарчанд номлари кўпчиликка таниш бўлмаса-да, фаолияти билан тарихда из қолдирган юзлаб ва минглаб ижодкорлар яшаб ўтгани ҳақида ЎзМЭдан маълумот оламиз. Хусусан, 1-жилдни варақлай бошлабоқ, Амир Темурнинг лашкарбошиларидан бўлган Аббос Баҳодур, шоир Мирабдуллахўжа Абдий, санъаткорлар Абдузоийр ва Абдукаримхўжа, Яссавий зиёратгоҳи учун Амир Темур буюртмаси билан қуйилган дошқозон устаси Абдулазиз рихтагар, 13-асрда яшаб ўтган хаттот Абдулвадуд Шоший каби тарихий шахслар билан танишасиз. Шу мисолларнинг ўзиёқ халқимиз дунёнинг энг маърифатли миллатларидан бири бўлганини кўрсатиб турибди.

Хотима ўрнида ўқувчилар эътиборини бир муаммога қаратмоқчимиз. Энциклопедиянинг бу нашри – мустақил Ўзбекистон қомусидир. Унда бугун мамлакатимизда яшаётган, меҳнат қилаётган барча элу элат вакилларининг янги давлат қуришдаги ўрни ёритилган. “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” мамлакатимизнинг ҳар бир фуқаросида Ватан туйғусини чуқурлаштиради, унинг келгуси тақдири ҳақида, Ер юзидаги салкам 200 та давлат ўртасидаги мавқеи ҳақида қайғуришга ундайди. Шундай экан, ЎзМЭ жилдлари ҳар бир раҳбар кабинетидан жой олиши даркор. У мактаб директорими ё хўжалик раиси, ҳокимми ё тадбиркор, шифохона мудирими ё корхона раҳбари – бундан қатъи назар. Барча олий ўқув юртлари, лицей ва коллежларнинг ҳар бир кафедрасида, ҳар бир мактаб кутубхонасида, ҳар бир ҳарбий қисм, маҳалла қўмитасида ҳам ЎзМЭдан бир комплект бўлиши шарт. ЎзМЭ ҳозирча 10 000 нусхадан чоп этилмоқда. Кўплаб нуфузли кабинетларда ҳозиргача ЎзСЭнинг жилдлари терилиб турибди, кабинет соҳиблари эса уларни ЎзМЭ билан алмаштириш, ҳеч бўлмаганда ёнига қўшиб қўйишга эътиборсизлик қилмоқдалар.

Олинган маълумотларга қараганда, бир қатор вазирликлар ўз тизимидаги ташкилотларда ЎзМЭ қандай тарқатилаётгани ҳақида маълумотга эга эмас. Айрим идоралар (Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, “Ўзбекнефтегаз” миллий холдинг компанияси ва б.) бундай китоб чоп этилаётганидан бехабарга ҳам ўхшайди. Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Давлат спорт қўмитаси, “Ўздонмаҳсулот”, “Ўзенгилсаноат” каби идоралар атиги бир-икки нусхадан сотиб олиш билан чекланган. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи соҳаларда ҳам аҳвол шунга яқин. Мудофаа вазирлиги берган маълумотга кўра, ЎзМЭнинг ҳар бир жилдидан 30 нусхадан харид қилинмоқда. Ҳарбий хизматчиларимиз контингентини инобатга олсак, бу миқдор уларнинг эҳтиёжини қондириш учун кифоя эмас.

ЎзМЭга обуна бўлиш ва тарқатишга яхши эътибор бераётган ташкилотлар ҳам бор. Масалан, Тошкент вилояти ҳокимлиги энциклопедия жилдларининг ҳар биридан 1000 тадан харид қилиб, вилоят кутубхоналарига тарқатишни мўлжалламоқда. Фақат икки ярим миллион аҳолиси бўлган вилоят учун бу кўрсаткич кам.

Тошкент давлат юридик институти миллий қомуснинг 1-жилдидан 100 нусха сотиб олгани ибратли, аммо кейинги жилдларидан атиги 10 нусхадан олинаётганини тушуниш қийин. Шунга ўхшаш аҳвол Бухоро вилоятида ҳам кузатилади: 1-жилддан 300, 2-жилддан (бу жилддан Бухоро вилояти ва Бухоро шаҳри ҳақида кўплаб материаллар ўрин олгани учун) 800 та олинган, 5-жилддан эса 100 нусха тарқатиш режалаштирилган, холос. Бу дуруст принцип эмас. Қаерда бўлмасин, ЎзМЭ жилдлари тўла-тўкис бўлиши керак, акс ҳолда у ўз функциясини росмана бажаролмайди. Қолаверса, мамлакат битта-ку, ахир.

Афсуски, бошқа вилоят- ларда қомусни ташкилий равишда сотиш масаласи қониқарсиз ҳолатда. Жиззах каби айрим вилоятларда ЎзМЭни тарқатиш ҳатто хусусий тадбиркорларга ташлаб қўйилган.

ЎзМЭ саҳифаларида мамлакатимизнинг иқтисодий тизими, транспорт-коммуникация инфратузилмаси ҳақида ҳам бой материал мавжуд. Шунинг учун у ишлаб чиқариш дарғалари, тадбиркорлар учун ҳам малакали қўлланмадир.

Гап сармоядорлар ҳақида кетганда, беихтиёр ёдга жадид миллатпарварлар тушади – уларнинг кўпчилиги бой ва тадбиркор кишилар эди, сармоясининг асосий қисмини миллатни маърифатга йўллашга сарфлаб, халқимиз тарихидан ўчмас жой олдилар. Уларнинг ворислари ибрат олиб, таълим муассасаларини китоблар, газета ва журналлар билан таъминлашга ҳисса қўшсалар, нур устига нур бўлар эди.

Ҳар бир зиёли китоб жавонида ЎзМЭ бўлишини истайди десак, янглишмаймиз. Лекин суҳбатларда кўпинча “нархи қиммат, маош йўл қўймайди” қабилидаги жавобни эшитамиз. Ҳолбуки, ЎзМЭ таннархининг ярми давлат ҳисобидан қопланиб, эллик фоиз арзон нархда сотилмоқда. Лекин гап бунда ҳам эмас. “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” жилдларига жо бўлаётган маънавий бойликнинг баҳоси борми?

Миллий қомус-ку ҳукумат қарорига мувофиқ, барибир охирги жилдигача нашр этилади. Фақат у ишлаши, авлодларимизни баркамол бўлиб вояга етказишга хизмат қилиши лозим. Бу мақсад йўлида “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва “Маҳалла” хайрия жамғармасининг ҳомийлар кўмагида олиб бораётган ишларини қайд этмоқчимиз. “Камолот”чилар ёшлар ўртасидаги турли мусобақалар ғолибларига соврин сифатида “ЎзМЭ” тақдим қилиш амалиётини қўлламоқда, “Маҳалла” жамғармаси эса ўзининг барча туман бўлимларини марказий равишда таъминлашга киришган. “Халқ сўзи” ва “Народное слово” газеталари таҳририяти Наманган шаҳридаги 26-болалар уйи, Тахтакўпир туманидаги 6-мактаб, Қўшкўпир туманидаги 44-мактаб ва Паркент туманидаги 6-ва 41-мактабларга миллий қомусдан бир комплектдан байрамолди совғаси инъом этганки, бу ғоят савоб ва ибратли ташаббусдир.

Бундай ташаббус кенг ёйилса, айни муддао бўлар эди. Миллий қомус – бу “давлатнинг, миллатнинг паспорти” эканлиги шуни талаб этади.

А.АЪЗАМОВ,
физика-математика фанлари доктори,
Ф.МУСАЕВ,
фалсафа фанлари номзоди.

Покистон матбуоти ўзбек кураши ҳақида

Кураш халқаро ассоциациясининг Тошкентда жойлашган бош қароргоҳига Покистон Республикасидан хушхабар келди. Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси матбуот марказининг хабар беришича, Покистон Кураш федерацияси Бош котиблигига Сайед Мазхар Хусаин Шоҳ сайланган. Шу йилнинг август ойида ушбу давлатда Кураш федерациясининг расман очилиш маросими бўлиб ўтди. Федерациянинг қароргоҳи Карачида. Унинг президенти этиб, жаноб Мирзо Ирфон Ахмед Байт тайинланди. Шу муносабат билан Покистоннинг кўплаб йирик нашрларида халқаро майдонга юз тутган кураш, унинг тарихи ва кураш халқаро ассоциациясининг таркибий тузилиши ҳақида жуда кўплаб мақолалар эълон қилинди. Шунингдек, матбуот нашрларидан таниқли полвонлар ва кураш филойиларининг мулоҳазалари ҳам ўрин олган. Мамлакат газеталарининг хабарларига кўра, Покистон кураш федерацияси шу йил ўтказиладиган барча турнирларда фаол қатнашиш учун тайёргарликни бошлаб юборган.

Миллий қадриятимиз бўлган ўзбек курашининг жаҳон майдонларидаги қадами янада шиддатлашмоқда. Ҳозирга келиб, беш қитъанинг 73 давлатида кураш расман тан олинди.

Ўз мухбиримиз.

THE NEWS
SPORTS
20 SPORTS Friday
Pak Kurash body await word from Asian Confederation

Эҳтиром

Бу нуроний, тиниб-тинчимас, серғайрат одамни юртимизда жуда кўпчилик танийди. Унинг улуғ аждодларимиз қолдирган ва турли сабаблар билан чет элларга олиб кетилган бебаҳо меросимиз намуналарини излаб топиш, уларни имкон даражасида юртимизга қайтариш, илмий асосда ҳар тарафлама ўрганиш ва тарғибот-ташвиқот қилиш борасида амалга ошираётган савобли ишлари халқимиз, жамоатчилигимизга яхши маълум.

Айниқса, бу инсоннинг буюк ватандошимиз, умумбашарий маданият ривожига беқиёс ҳисса қўшган Заҳириддин Муҳаммад Бобур шахси ва ижодига бўлган чексиз ҳурмати, фидойилиги бениҳоя ибратлидир.

Гап Бобур номидаги Халқаро жамғарма раиси, Ўзбекистон Олий Мажлисининг депутати Зокиржон Машрабов ҳақида бормоқда.

БУЮК МЕРОСИМИЗНИНГ ТОЛМАС ФИДОЙИСИ

Мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин маънавиятимизнинг янада юксалишига, миллий қадриятларимиз, кўҳна тарихимизни тиклаш, улуғ аждодларимиз меросларини излаб топиш мақсадида З.Машрабов бир гуруҳ зиёлилар билан биргаликда 1992 йили Андижон шаҳрида Бобур номидаги Халқаро жамғарма ва унинг қошида халқаро илмий экспедиция ташкил этди.

Қомусий аллома, улуғ шоир Бобур Мирзо таваллудининг 500 ва 510 йиллигини нишонлаш юзасидан белгиланган ҳукумат тадбирларини амалга оширишда Зокиржон ака фаол қатнашди. Жумладан, Андижон шаҳри ёнидаги Боғишамол мавзеида Бобур номи билан аталган 300 гектарли миллий боғ яратилишига, бу ерда миллий меъморчилик асосида бир неча гўзал иншоотлар – Арк дарвозаси, Бобур Мирзонинг рамзий қабр-мақбараси, "Бобур ва жаҳон маданияти" номли китоб ва қўлёзмалар музейи, шоирнинг муҳташам ҳайкали қад кўтаришига муносиб ҳисса қўшди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг бевосита ва доимий қўллаб-қувватлаши билан Бобур номидаги халқаро илмий экспедиция З.Машрабовнинг раҳбарлигида шу кунга қадар Осиё ва Африка қитъасидаги бир қатор мамлакатлар бўйлаб 11 марта илмий сафар уюштирди.

Экспедиция Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон, Эрон, Туркия, Иордания, Сурия, Саудия Арабистони, Бирлашган Араб Амирликлари, Миср, Хитой, Покистон, Ҳиндистон, Бангладеш, Бирма ва бошқа мамлакатларда бўлиб, автомобилда 300 минг километрдан кўпроқ масофани босиб ўтди. Темурийлар, бобурийлар ҳаётига оид ва Ўзбекистон ўтмиши билан боғлиқ кўплаб илмий-тарихий маълумотларни, ноёб қўлёзма асарларнинг ксеронусхаларини, шунингдек, 300 дан зиёд нодир китобларни тўплади ва Ватанимизга олиб келди. Илмий экспедициянинг чет элларга қилган сафарлари маҳсули сифатида 20 дан ортиқ ҳужжатли фильмлар яратилиб, Ўзбекистон телевидениеси орқали намойиш қилинди ва қилинмоқда.

Бобур халқаро экспедицияси ўз сафарлари давомида бобурийларнинг бугунги авлодлари бўлмиш Ҳиндистондаги Лайло Уммахоним, Зиёвиддин Тусий (Ҳайдаробод), Покиза Султон Бегим (Деҳли), Англиядаги Тоҳира Султон Бегим (Лондон) ва Навоз Алихон (Манчестер)ларни топишга ҳамда улар билан алоқа ўрнатишга муяссар бўлди. Давлатимиз раҳбари Ҳиндистондаги бобурийлар жамиятининг раиси Лайло Уммахонимга мактуб йўллади, унинг хонадонига моддий ёрдам кўрсатди ва унинг набираси, бобурийлар авлоди Аброр Тусий Тошкент техника университетида беш йил таҳсил олиб, юртига қайтиб кетди.

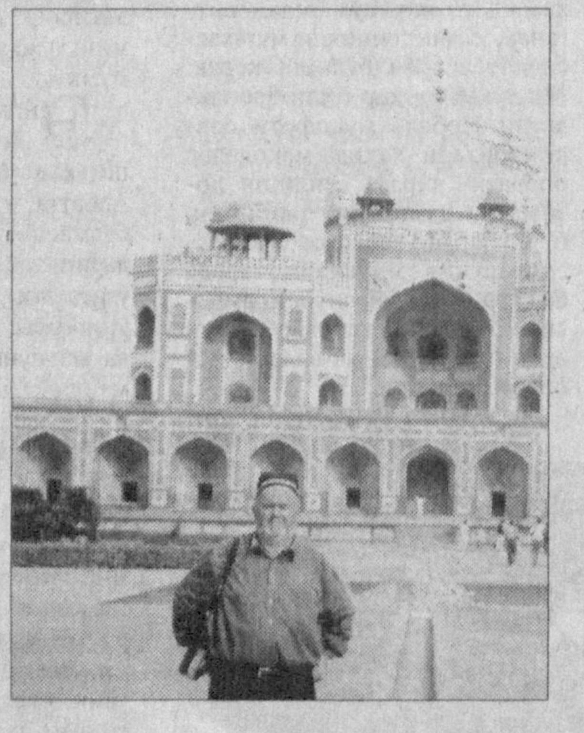

Бобур номидаги Халқаро жамғарманинг кўп қиррали фаолиятида ушбу муассаса томонидан амалга оширилаётган нашр ишлари ҳам алоҳида диққатга сазовордир. Хусусан, Бобур Мирзо таваллудининг 520 йиллиги муносабати билан Жамғарма ҳомийлигида қомусий асар – "Бобурнома"нинг тўлдирилган ҳамда сифат жиҳатидан жаҳон андозаси талабларига тўла мос келадиган янги нашри кўп минг нусхада чоп этилди.

Шунингдек, ана шундай ҳомийлик асосида П.Қодировнинг "Бобур", "Мардлик", З.Машрабов ва С.Шокаримовларнинг "Асрларни бўйлаган Бобур", Қ.Кенжанинг "Ҳинд сориға", "Бобурийлардан бири", Ж.Воҳидовнинг "Биз билган ва билмаган Бобур", А.Иброҳимовнинг "Бобурнома" – буюк асар", С.Жалиловнинг "Бобур ва Юлий Цезар", Шафиқа Ёрқин нашрга тайёрлаган Шоҳ Ғариб Мирзо (Ғарибий)нинг девони, О.Тожибоеванинг "Бобур армони" ва бошқа – жами 15 га яқин китоблар ўқувчилар қўлига тегди.

Юқорида айтганимиздек, Бобур илмий экспедицияси ҳар галги сафарда хориждан Бобур ва бобурийлар сулоласи тарихига тааллуқли кўплаб китобларни олиб келади. Ҳозирги пайтда ана шундай китоблардан Анна Флора Стилнинг "Тож кийган дарвеш" ("Бобур"), Рашбрук Уильямснинг "Ўн олтинчи аср бунёдкори", Ҳарольд Лэмбнинг "Бобур – йўлбарс" каби асарлари республикамиздаги олим ва ёзувчилар томонидан ўзбек тилига таржима қилинмоқда ва Жамғарма буюртмасига биноан чоп этилиши режалаштирилмоқда.

Айни вақтда Жамғарманинг Афғонистон бўлими раҳбари, ўзбек олима ва шоираси Шафиқа хоним Ёрқин томонидан Бобурнинг янги топилган ғазал ва шеърларидан иборат девон, Уильям Эрскиннинг "Бобур ва Эрон" асари, ёзувчи Қамчибек Кенжанинг "Андижондан Даккагача" номли сафарномаси нашрга тайёрланиб, босмага топширилган.

Шуниси эътиборлики, ҳар йили Жамғарма ташаббуси билан Бобурнинг таваллуд куни ҳамда унинг ижодига бағишланган халқаро илмий анжуманлар, "Давра суҳбатлари", маърифий тадбирлар мунтазам ўтказиб келинмоқда.

Бобур ва бобурийлар ҳаёти ва фаолиятига бағишланган энг яхши илмий, бадиий ва санъат асарлари муаллифларига Бобур номидаги Халқаро жамғарманинг мукофоти таъсис этилган бўлиб, у махсус танлов асосида ғолибларга бериб борилмоқда. Ҳозирга қадар ушбу мукофот билан Пиримқул Қодиров, Эйжи Мано (Япония), Шафиқа Ёрқин (Афғонистон), Ғайбулло Саломов, Мақсуд Юнусов каби 14 нафар таниқли олим ва адиб тақдирланган.

Жамғарма томонидан хайрия ишларига ҳам катта эътибор берилмоқда. Кейинги икки-уч йил ичида кам таъминланган оилаларнинг ўндан ортиқ фарзандларининг суннат тўйлари ўтказилиб, уларга пуллик дафтарчалари топширилди. Тошкент ва Андижон университетларида жамғарманинг Бобур стипендияси таъсис этилган, лицей ва коллежлар, мактаблар кутубхоналарини адабиётлар билан таъминлашда ҳам оталиқ ёрдами кўрсатилмоқда.

Маълумки, қадимги шаҳарлардан бири бўлган Андижоннинг асл ёши ҳалигача аниқ эмас эди. Вилоят ҳокимлигининг раҳбарлигида З.Машрабов ана шу долзарб масала бўйича Ўзбекистон ФА Археология институти ва Бобур жамғармаси ҳамкорлигида олиб борилаётган тадқиқот ишларига ҳам бошчилик қилмоқда.

Олий Мажлисимизнинг ўнинчи сессиясида Президентимиз Ислом Каримов Афғонистоннинг Ҳирот шаҳридаги Алишер Навоий мақбарасини тиклаш-таъмирлаш ташаббуси билан чиқиб, мамлакатимиз ва халқаро жамоатчилик эътиборини ана шу масалага қаратган эди.

Бу борадаги ишларни ўрганиш мақсадида шу йилнинг июль-август ойларида Бобур халқаро илмий экспедицияси Афғонистонда навбатдаги сафарда бўлиб қайтди.

– Биз сафар давомида Ўзбекистон раҳбарининг бу олижаноб ташаббуси афғон халқи, зиёлилари ва жамоатчилиги ўртасида қизғин кутиб олинганига гувоҳ бўлдик, – дейди Зокиржон ака. – Ҳамма ерда оддий одамлар мамлакатимиз ва унинг раҳнамоси Афғонистонда тинчлик ва осойишталик ўрнатилишига, бу ерда ҳаётни тиклашга катта ҳисса қўшаётганини миннатдорлик билан тилга олишади. Айниқса, афғон заминида янги йўллар, кўприклар бунёд этаётган ўзбекистонлик қурувчилар билан учрашиш биз учун қувончли бўлди. Иншооллоҳ, яқин келгусида Президентимиз бошлаган эзгу ташаббус рўёбга чиқиб, Ҳирот шаҳридаги Алишер Навоий бобомизнинг мақбараси обод бўлади ва у зотнинг миллионлаб мухлислари бу муборак қадамжони зиёрат қилиш имконига эга бўладилар. Бунинг учун барчамиз ўз йўлимизда тинимсиз ишлашимиз керак.

Зокиржон Машрабовнинг маънавиятимиз ривожи борасидаги хизматлари давлатимиз томонидан муносиб баҳоланиб келмоқда. У "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими" унвони, "Эл-юрт ҳурмати" ордени билан тақдирланган. Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги байрами арафасида З.Машрабов Ватанимизнинг яна бир юксак мукофоти – "Меҳнат шуҳрати" орденига сазовор бўлди.

Ҳамиша янгиликка интилиб, изланувчанлик билан яшайдиган, буюк маънавий меросимизнинг толмас фидойиси бўлган ана шу ажойиб инсон шу кунларда қутлуғ 70 ёшга тўлди. Биз ҳам барча дўст-ёрлари, шогирдлари қатори у кишини муборак таваллуд айёми билан қутлаб, узоқ умр, сиҳат-саломатлик ва хайрли ишларига омадлар тилаймиз.

М. ЗАРИПОВ.

Ажабо

Спорт билан шуғулланиш учун, энг аввало, нима зарур? Бу саволга ҳамма оддийгина қилиб «стадион» деган жавобни бериши аниқ.

Кейинги йилларда олис чекка қишлоқларда ҳам замонавий ўйингоҳларнинг бунёд этилаётганлиги, борлари эса таъмирланиб фойдаланишга топширилаётганлиги, албатта, юртимизда спортга катта эътибор берилаётганидан, унинг кенг оммавийлашаётганидан дарақдир. Айниқса, маҳаллаларда ота-оналар ўз фарзандларининг соғлом ўсишлари учун етарли шарт-шароит яратиб бериш мақсадида ҳашар йўли билан спорт иншоотлари қураётганлари кишини қувонтиради. Буларнинг барчаси бугунги кунда спорт ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланиб бораётганининг ифодаси, албатта.

Кимлар зор, кимлар этар хор

Лекин айрим жойлардаги стадионларнинг ачинарли ҳолатда эканлигини кўриб, «Ҳалиям баъзи бир мутасаддилар спортнинг ҳақиқий моҳиятини тушуниб етмадимикин?» деган хулосага келасиз. Мисол учун, пойтахтимизнинг Жаҳон Обидова кўчасидаги стадион бир неча йиллардан бери хароб бўлиб ётибди. Ушбу кўча пойтахтимизнинг энг кўркам жойларидан бири бўлган "Интерконтинентал" меҳмонхонаси, "Ўзэкспомарказ" республика савдо-кўргазма марказининг ёнида жойлашган. Стадион эса Тошкент чиройига-чирой қўшиб турган бу биноларидан 200-300 метр узоқликда, холос. Ҳамманинг диққатини тортадиган бу ўйингоҳ кимга тегишли? Нима учун бундай ҳолатга тушиб қолган?

Ўйингоҳнинг кириш дарвозасига катта ҳарфлар билан "Спортивно-оздоровительний комплекс Узбексельмаш" деб ёзиб қўйилган. Ичкарида учтўрт нафар бола тўп тепиб юрибди. Стадиондаги гандбол дарвозаси, баскетбол шитининг фақат жойи қолган, холос. Турник, бруслarнинг аҳволи ҳам шундай. Уларни кимдир кесиб кетган. Майсалар сувсизликдан қовжираб, сарғайиб ётибди.

– Бундан 4-5 йил олдин бу ер кечқурунлари жуда гавжум бўлиб кетар эди. Баъзи пайтлари томошабинлар кўплигидан майдонда «Пахтакор» ўйнаяптими? деган уйга борардик, – дейди «Бодомзор» маҳалла яшовчи Аброр Отипов ва Санжар Жумаевлар. – Маҳаллалар ва мактаблар ўртасида футбол мусобақалари ўтказилиб туриларди. Ҳозир эса, кўриб турганингиздек, 5-6 нафар бола йиғиламиз, холос. Уларнинг ҳам бундай тошлоқ стадионда тўп тепгиси келмайди.

"Ўзбеккишлоқмаш" очиқ акционерлик жамиятига борганимизда, бу ишлар билан ташкилотнинг касаба уюшма қўмитаси раиси Ойбек Исроилов шуғулланишини айтишди. У киши эса «Стадион бизга қарашли эмас. 3-4 йил олдин Алоқа институти балансига ўтиб кетган" деган жавобни берди.

– Стадион Юнусобод ҳокимиятнинг қарори билан бизнинг тасарруфимизга 1999 йилнинг охирида ўтган, – деди Тошкент ахборот технологиялари университети иқтисодиёт ва тадбиркорлик ишлари бўйича проректори Тўлқин Тешабоев. – Ўйингоҳнинг қаровсиз ётганлигини кўриб, қолаверса, катта бир спорт иншоотига муҳтожлигимиз боис, ҳокимиятдан илтимос қилганмиз. Улар талабимизни қондиришди. Биз ҳам шунга яраша шаҳар кўркига кўрк қўшадиган спорт иншооти қуриш режасини ишлаб чиққанмиз. Унга кўра, биринчи босқичда стадионни давлат стандартига мослаштириш мақсадида 10 метрга кенгайтириш, атрофини ўраш, томошабинлар учун жой ва суғориш мосламалари ўрнатиш режалаштирилганди.

Ҳўш, бу ишлар амалга оширилдими? Албатта, йўқ. Агар шу режанинг биринчи босқичида бажарилиши лозим бўлган ишларнинг ярми амалга ошганда ҳам, стадион бугунгидек хароб ҳолатда ётмасди. Тўғри, ўйингоҳнинг Жаҳон Обидова кўчаси томони темир панжаралар билан ўралган. Яна бир томони ҳам ғиштлар билан тўсилибди.

Режага биноан, иккинчи босқичда футзал, бассейн ва сауна қурилиши керак экан. Салкам тўрт йилдан буён режадаги ишнинг ўндан бири ҳам бажарилмаган экан, бундай чиройли спорт иншооти қуриш учун неча йил кетаркин?

Қишлоқларда, яна айрим жойларда ўйингоҳ учун ер ажратиб беришларини сўраб одамлар ҳокимиятга, хўжалик раисларига мурожаат этишмоқда. Фақат ер ажратиб берса бўлди, стадионни ўзимиз қуриб оламиз, дейишмоқда улар. Буёқда эса, бор стадионни ҳам харобага айлантириб... Ваҳоланки, университетнинг ўзи ҳам бундай катта стадионга зор экан. Талабалар олийгоҳнинг кичкинагина майдончасида футбол ўйнаётганлиги ҳам буни исботлаб турибди. Шундай экан, университет раҳбарияти 4 йилдан буён ҳеч бўлмаса ҳашар йўли билан стадионни фойдаланиш ҳолатига келтириб қўйса бўлар эди-ку?

Дилмурод ПАРПИЕВ,
"Халқ сўзи" мухбири.
Рашид ҒАЛИЕВ

Электрон китоблар тақдимоти

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Тошкент ислом университетида «Қуръони Карим маъноларининг таржимаси» ва «Танланган ҳадислар» электрон китобларининг тақдимоти бўлиб ўтди. Унда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита, олий таълим муассасалари, Ўзбекистон мусулмонлари идораси вакиллари, Тошкентдаги хорижий мамлакатларнинг элчихоналари ва халқаро ташкилотлар раҳбарлари, шунингдек, университет профессор-ўқитувчилари ҳамда талабалари иштирок этди.

Эътироф этиш керакки, университет «Информатика ва ахборот технологиялари» йўналиши магистрантлари ислом манбалари бўйича турли электрон маҳсулотлари ва мультимедиа асарлари яратишга муваффақ бўлишди. Жумладан, Абдуваҳоб Маъруфов таниқли исломшунос олим Абдулазиз Мансурнинг «Қуръони Карим маъноларининг таржимаси» асосидаги электрон китобни тайёрлади. Ундан Қуръони Каримнинг ўзбек тилидаги таржимаси матнини лотин ва кирилл, араб алифболарида фойдаланиш, Қуръон қироатини эшитиш, сура ва оятларни қулай қидирув тизими орқали топиш мумкин.

Шунингдек, Олимжон Дадамуҳамедов «Танланган ҳадислар» электрон китобини Имом ал-Бухорийнинг «Ал-Жомеъ ас-Саҳиҳ», Абу Исо ат-Термизийнинг «Сунан ат-Термизий», Абдулазиз Мансур томонидан нашрга тайёрланган «Қудсий ҳадислар», «Минг бир ҳадис» китоблари асосида яратишга муваффақ бўлди.

Мазкур электрон китоблар информацион қидирув тизими кўринишида бўлиб, улардан дарслик сифатида, шунингдек, илмий тадқиқотларда ҳам самарали фойдаланиш мумкин.

Тақдимотда Тошкентдаги Миср Араб Республикаси элчихонаси Фан ва таълим маркази мудири Элдерс Халаф Шокир университет магистрантлари Абдуваҳоб Маъруфов ва Олимжон Дадамуҳамедовларга Миср Олий таълим вазирлигининг нишонини топшириб, уларга илмий-ижодий изланишларида муваффақиятлар тилади.

Ушбу хайрли ва савобли иш аждодларимизнинг диний-илмий меросини ҳамда ислом динининг асосини ташкил этувчи муқаддас манбаларни ўрганишда муҳим аҳамият касб этади.

Неъматулло МУҲАМЕДОВ,
Тошкент ислом университети аспиранти.

Хитой чойлари кўргазмаси

Қай бир ўзбек хонадонига кирманг, сизни бир пиёла чойга таклиф қилишади. Бу халқимизнинг ўзига хос меҳмондўстлигигина эмас, балки авлоддан-авлодга, асрдан-асрга ўтиб келаётган урф-одатларига айланиб кетган. Бугунги кунда чойларнинг турфа хиллари мавжуд. Кимдир ҳинд ёки Цейлон чойини ёқтирса, кимнидир гуржи чойига ихлоси баланд. Барча чойлар орасида шифобахш, хуштаъм хитой кўк чойларининг ўрни эса бўлакча.

Куни кеча Ўзбекистон Республикаси Товар-хомашё биржаси, «Ўзбек ярмаркаси» ўзбек-хитой қўшма корхонаси ҳамда Хитой Республикасининг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ҳамкорлигида Хитой чойлари ярмаркаси ташкил этилди. Унда чойчилик билан шуғулланувчи 14 та йирик компаниянинг 300 турдан зиёд чой маҳсулотлари намойиш қилинди.

– Ўзбекистон билан ҳамкорлигимиз узоқ тарихга эга, – дейди Хитой делегацияси раҳбари Янг Шенг Жун. – Бугунги тадбирдан мақсадимиз ўзбекистонлик тадбиркорлар орасидан ўзимизга ҳамкорлар топишдир.

«ҲИМОЯ» ҲУҚУҚИЙ МАРКАЗИ
АДВОКАТЛИК ФИРМАСИ
HIMOYA
дебиторлик қарзларини ундириш;
ҳар қандай хўжалик ва фуқаролик низолари юзасидан иш юритиш;
корхоналарни тезкор давлат рўйхатидан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш;
корхоналарга юридик хизмат сифатида ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш.
Ҳақ тўлаш ишнинг натижалари бўйича амалга оширилади.
Манзил: Тошкент ш., А.Икромов к., 13-уй (Мўлжал – метронинг «Ҳ.Олимжон» бекати). Телефонлар: Тошкент ш.: (371) 133-11-13, 137-13-43, 175-63-72, 105-82-33. Бухоро ш.: (365) 223-63-72, 223-68-85. Самарқанд ш.: (3662) 35-76-15.
Хизматлар лицензияланган.
79048/1889

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги
МАННОН УЙҒУР номидаги
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ САНЪАТ ИНСТИТУТИ
2003 йил учун аспирантурага қабул эълон қилади.
Аспирантурага кирувчилар жадвал бўйича:
⇨ ихтисослик;
⇨ чет тили;
⇨ фалсафа ва Ўзбекистон тарихи фанларидан имтиҳон топширадилар.
Ҳужжатлар 2003 йил 3 ноябргача қабул қилинади.
Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ю.Ражабий кўчаси, 77-уй, илмий бўлим.
Телефонлар: 56-28-80, 56-29-83.

ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИ
қуйидаги мутахассисликлар бўйича докторантура ва аспирантурага кундузги ўқув шакли бўйича
қабул эълон қилади:
08.00.09 – жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар;
12.00.10 – халқаро ҳуқуқ;
23.00.04 – халқаро тизимлар ва умумжаҳон тараққиётининг сиёсий муаммолари.
Ҳужжатлар 2003 йилнинг 20 октябригача Тошкент шаҳри, «Буюк Ипак йўли» кўчаси, 54-уй, «А» корпуси, 5-хонада қабул қилинади.

Милициянинг тезкор хабари

Ўз хотинининг қотили

Самарқанд вилояти ИИБга тушган хабарга кўра, тунги меҳмондорчиликдан қайтган З.Каримов хотини билан жанжаллашиб қолади. Меъёридан ортиқ спиртли ичимлик истеъмол қилгани боис аёлини пичоқ билан қўрқитмоқчи бўлади. Оқибатда унинг қорнига пичоқ суқиб олади. Сўнгра қўрққанидан жуфтакни ростлайди. Жабрланувчи эса касалхонада вафот этади.

Эндиликда ушбу жиноят юзасидан тергов ишлари бошлаб юборилди.

Долларфурушлар

Навоий вилоятининг Учқудуқ тумани ИИБ ходимлари тезкор хабар асосида тадбир ўтказишди. Натижада Фарғона вилоятида яшовчи А.Ҳаққулова ва У.Сайфуллаевлар тадбиркор М.Қаҳҳоровга 2300 АҚШ долларини 2.570.000 сўмга сотаётган вақтида далилий ашё билан қўлга олинди. Дастлабки суриштирув жараёнида А.Ҳаққулова ва У.Сайфуллаевлар бу иш билан илгари ҳам шуғуллангaнлари маълум бўлди. Ҳозир ушбу ҳолат юзасидан тергов ҳаракатлари давом этмоқда.

Героин билан қўлга тушди

Жиззах шаҳрида ўтказилган тезкор тадбир чоғида Фарғона вилоятида яшовчи М.Қаршибоевнинг "ВАЗ-2106" русумли автомашинаси "Азамат-12" ЙПХ постида тўхтатиб текширилди. Кўздан кечириш натижасида машина салонидан 4 кг героин моддаси топилди. Шунга кўра, тергов ишлари бошлаб юборилди.

Адибахон РАҲМАТУЛЛАЕВА,
ИИВ Матбуот хизмати жамоатчиси.

O'ZSANOATQURILIShBANK
Кўпларни танишади – муносибларни танлашади !

Ташкилот ва фирмалар раҳбарлари диққатига!
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИ
ОҚ/ҚОРА,
А4 ФОРМАТЛИ
ЛАЗЕР ПРИНТЕРЛАРИНИ
ТЕНДЕР АСОСИДА
ХАРИД ҚИЛАДИ.

Тижорат таклифлари миллий ва эркин муомалада бўлган валютада кўрсатилиши керак.
Принтерларнинг омборхонада мавжудлиги, етказиб бериш муддати ва шартлари, тўлов усули, кафолат муддати кўрсатилиши керак.
Таклиф бермоқчи бўлганлар «Номзод ҳақида маълумот» анкетасини Божхона технологияларини автоматлаштириш департаментидан олишлари мумкин.
Тижорат таклифлари эълон газетада чоп этилгандан бошлаб 15 кун муддат ичида қабул қилинади.
Бизнинг манзил: 700083, Тошкент шаҳри, «Ўзбекистон» кўчаси, 3-уй.
Телефон: 120-76-00, ички тел.: 28-51, 28-66, 28-95.
Тендер комиссияси.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Котибияти жамоаси Котибиятнинг катта референти З.Очиловга волидаи муҳтарамаси
ХУШВАҚТ аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси компания ходимлар бошқармаси бошлиғи
Мираҳмад БОБОХОНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги (ЎзА) жамоаси агентлик ходими Кенжа Наврўзовга акаси
Шодмон НАВРЎЗОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Гулистон-савдо» МЧЖ жамоаси жамият раҳбари Рихситилла Убайдуллаевга ўғли
Жамшид УБАЙДУЛЛАЕВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб – «Халқ сўзи»),
П. ДЮГАЙ,
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари – «Халқ сўзи»),
Л. КУЧЕРЕНКО,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
А. САИДОВ (бош муҳаррир ўринбосари вазифасини бажарувчи – «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
И. ЎТБОСАРОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ,
А. ҲАЙДАРОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт – 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт – 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат – 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар – 133-52-55;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм – 133-10-17;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт – 132-11-15; 132-12-08
Котибият – 133-10-28;
Эълонлар – 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г – 868, 23016 нусхада босилди, ҳажми – 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва А. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб – А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир – И. ЎТБОСАРОВ.
Навбатчи – Н. НОРМУРОДОВА.
Мусаҳҳиҳ – Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] – тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти – 21.00.
Топширилди – 20.45
2 3 4 5 6